

PRAZNIK

Kakšni čudoti dnevi! Kakor da se jesen peliva mimo zime neposredno v pomlad, praznično in svetlo, naravno prispodobno tega, kar nosimo v sebi: tistega plahutanja zastav v krvi, neba izpred tridesetih let v očeh, v ušesih pa sočnih glasov, ki pozdravljajo zmagovalce. Kakor da nam vrenje solza zopet spravlja smrt iz oči in da nas poljubi zavzejujoče za novo, izbranjeno življenje.

Kdor je bil doživel ta praznik, pa naj si bo kot osvoboditelj ali kot mati streljanega talca, kot večnega strahu rešeni ilegalca ali zgolj kot eden izmed njih, ki so preprosto čakali in upali — temu ne bo težko razumeti. Letos mineva trideset let in zdi se, kakor da tudi narava čuti z nami.

V tem naznanilu pomladne godbe je tudi letošnji Prešernov praznik nekaj izjemnega. Trideset let je namreč minilo tudi, odkar je Slovenski narodnoosvobodilni svet proglasil dan smrti našega osrednjega književnega genija za kulturni praznik slovenskega naroda. Šlo je za pravično priznanje in odločitev velikanu, ki je v svojo pesmijo čez noč prestavil naš rod iz mraka zavrzlih v krog luči evropskih kulturnih narodov. Prebudil ga je bil kakor veliki zvon in klical k osveščanju, zrasel je v svetlini in usmerjal njegovo pot v zgodovino mimo čeri in skozi viharje. V tistih prazničnih majske dni leta petinštrideset so se njegovi verzi prepletali z verzi partizanskih bojnih pesmi v čudovit, neponovljiv magistral.

Zaman bi se trudili, če bi zanj iskali besed, ki še niso bile izgovorjene, ali prisodob, ki še niso bile domisljene. Javov in odvečen bi bil ta posel, čeprav je res, da ga takšna obletnica naravnost izziva.

Zdi pa se mi, da utegne ta praznik biti priložnost za drugačno razmišljanje, ki je stvar vsakega posameznika: za preverjanje družbenega in našega osebnega odnosa do kulture. Takšno razmišljanje se navezuje na Prešerna po svoji vsebini, obenem pa sega s svojimi koreninami v tisto drugo bližajočo se tridesetletnico — v praznik zmage nad zatiralci slovenskega naroda.

Vprašajmo se:

S kakšnim prekipenjem smo praznovali leta petinštridesetega? Kaj vse smo sanjali, upali, pričakovali, verjeli? Kaj vse smo zmogli? Kaj vse smo bili pripravljeni žrtvovati?

Cez čas pa se vsujejo kakor plaz še nova vprašanja, nezadržna in obožujoča: Kje in kakšni smo danes? Kaj smo dosegli? V kaj še verjame? Smo sploh pripravljene žrtvovati še kaj?

Očitno — bo kdo ugovarjal — je bilo takrat vse preveč nedeljsko, prepejeno s silnim navdušenjem in ne preverjeno z razsodnostjo.

Pa je to res? So bila naša pričakovanja v resnici neutemeljena?

Pojdimo pa vrsti.

Če mislimo s tem zajeti tudi odnos italijanske večine do naše narodnostne skupnosti, njenih potreb in pravic, potem se bomo odgovora modro vzdržali. Kaj naj sploh rečemo o našem gledališču in njegovem ekvilibriranju nad prepadom, o glasbeni soli in gluhih ušesih za njeno usodo, o študijski knjižnici in potrpežljivem čakanju njene zadušitve v prostorski stiski, o prosvetnih organizacijah in mačehovstvu, da ne govorimo o našem založništvu, saj celo za svoj dnevnik ne prejmemo niti tistega deželnega prispevka, do katerega imamo vso pravico zaradi opravljenega dela. In tako naprej.

Ampak to nas ta hip kljub vsemu ne zanima. Zakaj zdi se mi prav, da se ob svojem kulturnem prazniku premerimo iz svoje perspektive, ta pa nam razodene vse tečaj umetniško in znanstveno dejavnost. Razveselile se moramo gejzirskega vrenja v Beneški Sloveniji, kulturne ga in družbenega osveščanja ter vse globlje segajočih korenin narodne zavesti kljub nezmanjšani krivici, ki jo beneški rojaki morajo še zmeraj trpeti, ko jim odrekaajo pravico celo dopolnilnega pouka v materinščini. S priznanjem lahko gledamo zgoščajoče se vrste znanstvenih delavcev, z občudovanjem svoje umetnike od pisateljev do slikarjev, od skladateljev do dramskih igralcev in opernih pevcev. Pri tem pa naša samozavest rase ob prepoznavanju zmeraj novih in novih obrazov, ki pričajo o neusahljivem vrelcu naše ustvarjalnosti, torej o naši življenjski moči in o zavesti, da je nad nami del slovenskega neba kakor del skupne strehe, ki nudi zatočišče tudi ustrahovanim koroškim bratom.

Hkrati pa smo priče malodušja, nevere in odpadanja — bo znova ugovarjal sobesednik.

Kdor je odpadel, ga pokopljemo s križem čezenj. Ne solze ne besede za njim. Kdor je malodušen, ga zaobide-mo. Kaj naj z majavimi oporniki med sabo?

Tako odgovarjam, obenem pa se je že tudi vame za-grizel črv dvoma. Saj res ni vse tako, kot bi moralo biti. Ne skrbijo me pa odpadniki in maloverneži, ampak vsi tisti kulturni svetohlinci, ki jih je vsak dan več med na-mi, vsi tisti klečepalci pred boštvom televizirstva, ki jim je takšna ali drugačna kultura smo snobistična po-treba.

In obstanem. Čutim, da sem iz oblakov osvobodilno zastav treščil v ta februarjski čas splošne krize, ki ni toliko zastrašujoča zaradi nepredvidljivih gospodarskih po-sledic kolikor zaradi puščave, ki nam jo odpira na obzor-ju duha, zaradi zajedljivega peska, ki z vetrom zasipava tudi brstije naše zamejske slovenske misli.

Kdo ve kragulja odgnati...? odmeva v meni Prešeren. In sem znova ves pri njem, znanilcu velikega pohoda od-rinjenega kmečkega rodu in ustvarjalcu neizmerljive le-pote. Predajam se prazniku. Hočem se, moram se mu pre-dati. Moramo se mu predati že zaradi tistih dni izpred tridesetih let!

MIROSLAV KOŠUTA

Reforma radia in televizije je prišla sinoči v izredno občutljivo politično fazo. Medtem ko so stranke leve sredine izglasovale Morovi vladi zaupnico, ki jo je zahtevala na osnovi neke liberal-ne resolucije, so predstavniki KD, PSI, PSDI in PRI sestavili nov za-sedniški zakonski odlok, ki je bil že v razpravi v zbornici. Ta nova rešitev je bolj povezana s po-puščenjem neofašizma, ki s po-sedaj vodili v zbornici obstrukcijo proti odobritvi vladnega odloka o reformi RAI TV. Misivci so šli tako daleč, da so predložili kar 6.000 popravkov, kar pomeni da bi tudi tokrat ne utegnili prave-časno odobriti. Zdi se tudi, da bo vladna večina omogočila imeno-vanje v upravni svet radiotelevi-zijske ustanove nekega desničar-skega članarja.

V tloblini je bila sinoči ob 30. slovenskem kulturnem praz-niku slavnostna podelitev letoš-njih Prešernovih nagrad. Slovesnosti v dvorani Slovenske filhar-monije so prisostvovali najvid-nejši predstavniki slovenskega političnega, kulturnega in javne-ga življenja. Med nagradenci je Prešernovega sklada sta bila tu-daj zamejska kulturna delavca član-SSG iz Trsta Stane Raztresen in koroški pisatelj Florjan Lipuš iz Celovca. Številne Prešernove po-slave so bile tudi po drugih krajih Slovenije.

Tudi dijaki slovenskih višjih srednjih šol v Trstu so večer-počastili praznik slovenske kulta-re — Prešernov dan s sloves-no razpisno kulturno priredbo.

[illegible]

MED RAZPRAVO O VLADNEM ODLOKU O REFORMI RADIA IN TELEVIZIJE

***Večina izglasovala vladi zaupnico
in sestavila nov zakonski osnutek***

Ta rešitev je baje povezana s popuščanjem vladne večine misovcem, ki so vodili obstrukcijo proti vladnemu odloku - Desničarski časnikar naj bi postal član upravnega sveta RAI TV

RIM, 7. — Nocoj je poslanska zbornica z večino glasov predstavnikov štirih strank leve sredine izglasovala zaupnico Morovi vladi. Vlada je zahtevala zaupnico na večerjanih seji poslanske zbornice v zvezi s resolucijo liberalcev, da ohranitev radiotelevizijskega monopola nima tehnične osnove. Ob glasovanju je bilo v avli 561 poslancev. Za vlado jih je glasovalo 335, proti pa 226.

Na nocojšnjem sestanku predstavnikov štirih strank leve sredine so načelniki poslanskih skupin KD, PSI, PSDI in PRI podpisali zakonski predlog o reformi RAI TV, ki bo po odobritvi nadomestil sedanjih drugi vladni zakonski odlok o reformi radia in televizije. Zakonski predlog, ki nosi podpise poslancev Piccolija (KD), Mariottija (PSI), Biasinija (PRI) in Cariglie (PSDI) bodo predložili jutri zjutraj v avli poslanske zbornice. Zvedelo se je,

da se bo poslanska zbornica jutrišnji dopoldanski seji ponovno sestala v torek.

Do te zelo resne odločitve, ki dokazuje, kako je večina v parlamentu nemočna, ko gre za zakonske odloke proti obstrukcionizmu, opozicije, v tem primeru misvočev, je dejansko prišlo na današnjem sestanku pred začetkom zasedanja zbornice, ki je bil pri predsedniku Moru in katerega se je udeležila tudi tajnik PSI De Martino. N

Popoln neuspeh prvega srečanja med EGS in SEV

Po tridnevni razgovorih se delegaciji nista mogli sporazumeti niti o besedilu skupnega poročila

MOSKVA, 7. — Prvi razgovori med predstavniki Evropske gospodarske skupnosti in Sveta o ekonomski vzajemnosti (SEV) so se zaključili s popolnim neuspehom, saj se obe delegaciji po tridnevni razpravi nista mogli zediniti niti o besedilu uradnega komunikeja. Do srečanja med zastopniki obeh evropskih mednarodnih gospodarskih organizacij je prišlo na pripravljanje generalnega tajnika SEV Fadejeva, ki je želel imeti sestanke s predsednikom izvršne komisije EGS Ortolijem. V zahodnoev-

ropskem taboru pa je prevladala teza o pogajanjih na nižji ravni, tako da sta delegaciji, ki sta se v tni dnevi srečali v Moskvi, vodila s departmaja za zunanjo trgovino SEV Mojsenjenko in generalni rnatelj za zunanje odnose izvršne komisije EGS Nizozemec Wellestein.

Ze takoj na začetku pogovorov pa se je pokazalo, da so stališča obeh delegacij neuskladjiva: predstavniki SEV so želeli samo organizirati srečanje med Fadejevom in Ortolijem in zagovarjali stališča da naj bi moskovski razgovori vedli samo do določitve datuma kraja takega srečanja. Zastopniki EGS pa so bili mnjenja, da bi bi srečanje na višji ravni nekoristno, ko ne bi prej pregledali možnosti sodelovanja in določili sektorjev, katerih naj bi se to sodelovanje vsaj v začetni fazi razvilo. Delegacija EGS je tudi postavila poudarek na vprašanju odnosov med mednarodno organizacijo in posameznimi članicami druge: to odnosov sedaj praktično ni. EGS pa bi zelo rada vzpostavila nekatere oblike sodelovanja z državami varšavskega pakta.

Stališča so torej tako oddaljena da se ni bilo mogoče dogovoriti o skupnem poročilu. Predstavniki EGS so povabili sogovornike naj pridejo v Bruselj, kjer naj nadaljevali razgovore, vabilo pa zdej ni bilo sprejeto: člani delegacije SEV so namreč odgovorili da ne morejo o tem odločiti, preden bi se posvetovali na ustreznih ravni.

priložnostnem govoru dijakine Eveline Jeze, sta člana SSG Mira Sardoeva in Jožko Lukeš nastopila z recitalom, šolski zbor ilceja «France Prešern» pa je zapel nekaj pesmi na Prešernovo besedilo.

Tržaški občinski svet je na sinočnji seji izvolil nov občinski odbor, ker je — kot znano — prejšnji odstopil zaradi škandalov, v katere so bili vpleteni nekateri odborniki. V novem odboru ni več socialdemokrata De Gioie, demokrristjanji so tri svoje odbornike zamenjali z dvema drugima, eno mesto pa odstopili republikancem. Slovenska odbornika Hreščak in Dolhar sta ohranila svoja resorja.

Milanski karabinierji so odkrili poskus u škodljivega vohunstva na škodo velike turistične družbe Fiat, v katerega sta bila

Tržaščani

OB 30 - LETNICI SLOVENSKEGA KULTURNEGA PRAZNIKA

SLAVNOSTNA PODELITEV LETOŠNJIH PREŠERNOVIH NAGRAD V LJUBLJANI

Slovesnosti v dvorani Slovenske filharmonije so prisostvovali najvidnejši predstavniki slovenskega političnega, kulturnega in javnega življenja - Posebno tople in iskren aplavz obema zamejskima nagrajencema - Proslave po vsej Sloveniji

LJUBLJANA, 7. — Ob slovenskem kulturnem prazniku je bila nocov v dvorani Slovenske filharmonije slovenska proslava, na kateri so bili nagradi za Prešernovo nagrado ter nagrado za Prešernovo sklada vidnejši slovenski kulturni in umetniški ustvarjalci, katerih imena in utemeljitve obširneje objavljamo na četrti strani. Proslave so se udeležili najvidnejši predstavniki slovenskega kulturnega in političnega življenja, med katerimi predsednik predsedstva SR Slovenije Sergej Kraigher, članica sveta federacije Lidija Sentjurc, predsednik skupščine SR Slovenije Marjanka Brečelj, predsednik CK ZK Slovenije Franc Popit, predsednik republiške konference SZDL Slovenije Mitja Ribičič, predsednik zveze sindikatov Slovenije Janez Barborič, predsednik izvršnega sveta Slovenije Andrej Marinc, podpredsednica izvršnega sveta Roman Albreht in Rudi Čacinovič, predsednik sloven-

ske akademije znanosti in umetnosti Josip Vidmar, članica predsedstva SR Slovenije Vida Tomšič, član sveta federacije Miha Marinko, rektor univerze Janez Milčinski in drugi. Prisotni sta bili tudi delegaciji zamejskih Slovencev s Tržaškega, Goriskega in iz Beneške Slovenije ter iz Koroške.

Proslava se je začela z Arminevo skladbo Memento mori, ki jo je izvajal simfonični orkester Slovenske filharmonije, ki je pod vodstvom dirigenta Antona Kolarja zaigral še Mozartovo Rondo za flavto in orkester ter Antonina Dvořaka četrti stavek skladbe iz novega sveta.

Osrredna točka proslave je bila slovenska nagraditev letošnjih Prešernovih nagradencev. Po daljšem slavnostnem govoru predsednika republiškega komiteja za kulturo Andreja Ujčiča, ki ga v izveščku objavljamo na četrti strani, je predsednik urednega odbora Prešernove sklada slovenski pisatelj Ivan

Potrč izročil priznanje letošnjim nagradencem, utemeljitve pa je spisal podajala Marija Velkovrh, predsedovalca na ljubljanskem radarsko Pridono obistovno je vse nagrade ce toplotno pozdravilo, posebno topla aplavza pa sta bila delobno o zamejska nagradenja: gledališki gralec, član SSG iz Trsta, Sta Raztresen in koroški pisatelj Fljan Lipuš iz Celovca. V imenu ngrajdenec se je za priznanje zahvalil najistrajše nagradenec Brat Kreft, ki ga na kratko prikazal tvojlo tiste skupine slovenskih knjevnikov, ki so se pred točno leti opredelili v tako imenovano scialno angažirano slovstvo. Po kochani slovensosti in bil sprejem prostorih ljudske skupščine SR Slovenije.

F. UDOVIČ - D. KALC

V počastitev kulturnega praznika se je v Kranju že sinoči začel tradicionalni teden slovenske dramske Uvodno predstavo je imelo slovo slo, gledališki iz Trsta s Cankar

U O REFORMI RADIA IN TELEVIZIJE

la vladi zaupnico zakonski osnutek

Pri Moru sestank o gradbeništvu

nitve vsedržavnega odbora RAI-TV in prenos njegovih pristojnosti delo parlamentarni nadzorni komisiji in delno upravnemu svetu radiotelevizijske ustanove. Ta nova rešitev je povezava baje s popuščanjem fašistom in desničarjem, saj se danes v Rimu govori, da bodo stranke vladne večine omogočile imenovanje v upravni svet radiotelevizijske ustanove desničarskega časnika Alberta Giovanninija. Po nekaterih vesteh, so imei predstavniki večine že stike z misovci, ki bi bili pripravljeni na to rešitev. Giovanninja naj bi imenoval predsednik republike.

PRED NOVO MISIJO NA BLIŽNJEM VZHODU

Kissinger ne bo več posredoval v sporu?

noži zahtevala vila. Med razpravo so predstavniki vseh demokratskih strank najprej obsodili mivsko obstrukcijo, ki ima namen zavreti delovanje parlamenta in s tem povzročiti zmedo in težave v sedanjem zelo resnem gospodarskem in političnem položaju v državi. Z obstrukcijo so dejansko neoفاisti ustavili katerokoli zakonodajno delovanje parlamenta za precej časa. O tem je še posebej govoril načelnik komunistične poslanske skupine Natta, ki je dejal, da z zavlačevanjem razprave ni bila samo ustavljena zakonodajna dejavnost zbornice, ampak se «nahajamo pred fašističnim poskusom, da se izvleče iz dosedanje osamelosti».

PRVENA PRAZNIKA LETOŠNJIH

LJUBLJANI

stvovali najvidnejši pred- življenja - Posebno tople Proslave po vsej Sloveniji

Potrčel izročil priznanje letošnjim nagradencem, ujemljive pa je sproti podajala Marija Velkova, nadpoveljka na ljubljanskem radiu. Prisotno občinstvo je vse nagradence toplotno pozdravilo, posebno toplega aplavza pa sta bila deležna zamejska nagradenka: gledališki igralec, član SSG iz Trsta, Stane Raztresen in koroški pisatelj Florian Lipuš iz Celovca. V imenu nagradencev se je za priznanje zahvalil najstarejši nagradenec Bratko Krefc, ki je na kratko prikazal tudi vlogo tiste skupine slovenskih književnikov, ki so se pred točno 50 leti opredelili v tako imenovano socialno angažirano slovnost. Po končani slovnosti ni bil sprejem v prostorih ljudske skupščine SR Slovenije.

F. UDOVIČ · D. KALC

V počastitev kulturnega praznika se je v Kranju že sinoči začel tradicionalni teden slovenske drame. Uvodno predstavo je imelo slovensko gledališče iz Trsta s Cankarjevo komedijo »Ča narodov blago«.

V radoljski občini bodo proslavo Prešernovega dne pripravili v znamenjati solidarnosti z bojem koroških Slovencev za njihove pravice in kulturno samostojnost. Na proslavo bodo nastopili pevski zbori iz zamejstva in sicer zbori iz Radiš na Koroškem in zbor društva Valentin Vodnik iz Doline pri Trstu.

Že nočjo so bile razne proslave po mnogih krajih Slovenije: v Završju, kjer so proslavo Prešernovega dne spremenili v vseljudski kulturni praznik, dalje na Stajerskem, Goriškem in drugod. V Mariboru so v okviru proslav odprli tudi razstavo ob 70-letnici pisatelja Bratka Krefca, jutri pa bodo v gledališču uprizorili prvo slovensko delo Foersterjevega »Gorenjskega slavlčaka«.

Prav tako v okviru proslave slovenskega kulturnega dne sodi današnje odprtje drugega slovenskega knjižniške sejma na gospodarskem razstavišču. Razstava ima po želji prirediteljev namen postati največja manifestacija slovenskega založništva, ki naj čim bolj približna knjigo najširšemu krogu bralcev. Na razstavi so predstavljeni okoli dva tisoč novih del, kar pomeni vsoto s knjižniške trga v zadnjih dveh letih. Uvodne slovnosti se je udeležil poleg drugih predstavnikov tudi predsednik slovenske skupščine dr. Marjan Brečelj. Predsednik slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Josip Vidmar pa je v govoru poudaril, kako knjiga pomeni najbolj vidno manifestacijo umskega snovanja med Slovenci.

DRAGO KOŠMRLJ

NA BLIŽNJEM VZHODU

ne bo več l v sporu?

pot, ki pelje skozi ženevsko mirovno konferenco. Ta pot je sprejemljiva za Kairo, kot so potrdili zadnji pogovori med šefom sovjetske diplomacije Gromikom in predsednikom Sadatom, medtem ko se ji Izrael upira. V tej zvezi pa je zanimivo ugotoviti, da se prav v zadnjih dneh tudi v Izraelu pojavljajo trditve, da bi bilo treba pokusiti tudi pot ženevske konference. Tega mnenja je na primer sam obrambni minister Shimon Peres, ki je sicer pojasnil, da ne nasprotuje diplomaciji »majhnih korakov« in postopnosti, kakršno zagovarja Kissinger, da pa je pred sklenitvijo delnih sporazumov koristno imeti pred seboj tudi globalno sliko rešitve, ki jo je mogoče doseči.

PARIZ, 7. — Na francosko-italijanskih razgovorih ob obisku italijanskega zunanjega ministra Rumorja na povabilo njegovega francoskega kolega Sauvagnarguesa v Parizu so ugotovili enajstisev glasje stališče o vseh obravnavanih temah. Razgovori, ki so se začeli večer popoldne, so se zaključili daleč od sprejema na italijanskem veleposlaništvu z udeležbo številnih visokih francoskih osebnosti.

Glavne teme razgovorov med Rumorjem in Sauvagnarguesom so bile: evropska vprašanja in problem britanskega sodelovanja v LGS, položaj na Sredozemlju in predloga na Blžnjem vzhodu in na Cipru. Vprašanje energije v zvezi z nadzorom ameriških predlogi in s poudarjenimi sklicanja mednarodne konference držav potrošnic petroleja, držav izvoznic in držav v razvoju. Konferenca v Ženevi o evropskem sodelovanju in varnosti in vključevanje nekaterih dvostranskih vprašanj.

Kot je dejal sam minister Rumor, sta obe delegaciji pokazali veliko podobnost stališč o delovanju evropskega sveta, ki bo odslej na domačem evropskem svetu bo že v tem mesecu marca v Dublinu. Rumor je v tem smislu izrazil prepričanje, da bo evropski svet omogočil hitro posvetovanje na visoki ravni ter da bo prispeval k boljšemu funkcioniranju evropskih institucij.

Precejšen govor je bil tudi o Blžnjem vzhodu ter o vlogi, ki jo ima Evropa v obnovitvi miru v tem področju. V tej zvezi je Rumor dejal, da obstajajo zelo znane težave na poti k miru, prav zato pa so tudi dejanske možnosti za predka proti temu cilju. Italijanski zunanji minister je tudi povedal, da bodo zaodnevovropske države pazljivo proučile vprašanje jamstva, ki bi jih bilo treba nuditi za »evropske in priznane meje«.

Delegaciji nista ocenili zadnje Kissingerjeve predlogov o energiji, čia jih je treba še dolgo razpravljati, poglobiti in o njih razpravljati v vseh ustreznih forumih. Obe strani pa z optimizmom gledata na potek ženevske konference o varnosti in sodelovanju, pričakujejo, da se bo v doglednem času lahko začela zaključna konferenca na visoki ravni.

Med Italijo in Francijo ni sporov vprašanj: Rumor in Sauvagnargues sta se glede bilateralnih vprašanj pogovarjala o italijanskih delavcih v Franciji, o gradnji predora v Frejus in o popravkih meje v Clavieru.

Nadaljevanje organizacijske konference PSI

FIRENCE, 7. — Tukaj se nadaljuje organizacijska konferenca čialistične stranke. Po večeršnjem uvodnem poročilu je bila danes dan razprava na kateri so govorniki poudarili predvsem potrebo po reorganizaciji in posodobitvi strankine strukture in obširno varili o važnosti ureditve vprašanj delovanja struj v stranki.

Ob začetku današnjega zasedanja je predsedujoči namestnik tajnika Craxi obsodil atentat na sedež čialistične stranke v Viareggi. Craxi je v zvezi z večeršnjimi javnimi Fanfania dejal, da ima na žalost v Italiji mnogo daltoničnih slikarjev, ki pogosto zamenjujejo črno z rdečim. Na osnovi večernejega sklepa je delegacija konference obiskala v florentinskem poru tajnika radikalne stranke mo izrazila solidarnost PSI. Na konferenci so danes prečitali tudi pismo, ki ga je tajnik radikalne Spadaccia poslal udeležencem.

LIMA, 7. — Upor policistov nadaljnji izgredi so zahtevali v mi okoli 100 mrtvih ter 800 ranjenih. Vojaške oblasti so izjavile da akcija vojaških enot proti pornim policistom zahtevala le nekaj ranjenih, medtem ko je p. kaj črtve padlo pozeje v ulicah spopadnih. Mnoge so ubili trgovci ki so branili svojo lastnino.

Perujski tisk piše danes, da pri zadnjih dogodkih bila vpletena ameriška CIA.

Prešernova proslava dijakov slovenskih višjih srednjih šol v sodelovanju inli dvorano, so se proslave udeležili vsi esorji. Poročilo objavljamo na tržski strani

s Stalnim slovenskim gledališčem. Po-leg študentov, ki so povsem napolnili dvorano, so se proslave udeležili tudi ravnatelji vseh slovenskih višjih šolskih zavodov - v Trstu ter številni profesorji. Poročilo objavljamo na tržaski strani

MIROSLAV KOŠUTA

DANES

niku slavnostna podelitev letoš-
njih Prešernovih nagrad. Sloves-
nosti v dvorani Slovenske filhar-
monije so prisostvovali najvid-
nejši predstavniki slovenskega
političnega, kulturnega in javne-
ga življenja. Med nagradienci je
Prešernovega sklada sta bila tu-
dajamejša kulturna delavca član-
i SSG iz Trsta Stane Raztresen in
koroski pisatelj Florjan Lipuš iz
Celovca. Številne Prešernove pro-
slave so bile tudi po drugih
krajih Slovenije.

Tudi dijaki slovenskih višjih
srednjih sol v Trstu so večer-
nastopili praznik slovenske kul-
ture. Prešernov dan s sloves-
nosti.

ZAKLJUČENA OPERACIJA «ČISTIH ROK» V OBČINSKI UPRAVI

Leva sredina v tržaški občini izvolila novi spremenjeni odbor

Demokristjani so zamenjali kar tri desničarske odbornike - V odbor vstopil republikanec Gargano - Slovenska odbornika Hreščak in Dolhar obdržala svoja resorja

Tržaški občinski svet je sinoči precej pozno, po dolgi razpravi in zapletenem tajnem glasovanju izvolil enajst odbornikov in tri namestnike. V odboru pa bo še nadalje ostal Gasperini, ki ne zastopa več republikanske stranke in ki nima nobenega pooblastila.

Novi tržaški občinski odbor bo torej sestavljen takole (in v oklepaju pripadnost stranki in verjetna pooblastila, ki jih bo župan razdelil čez nekaj dni):

Župan: SPACCINI (KD)
Odborniki: ABATE (KD, splošne zadeve in industrijske služnosti)
BENNI (KD, šolstvo)
DE LUCA (KD, urbanistika)
DOLHAR (Slovenska skupnost, zdravstvo)
FARAGUNA (KD, anagrafski urad)
HREŠČAK (PSI, davki in takse)
GARGANO (PRI, ekonomat)
LANZA (PSDI, šport)
LONZAR (KD, finance)
GIURICIN (PSI, podžupan in javna dela)
VASCOTTO (KD, osebje)
Namestniki odbornikov: BARTOLI (KD, policija)
CESARE (PSDI, kultura)
SAI (KD, socialno skrbstvo)
Odbornik brez pooblastila: GARGANO (PRI)

Iz seznama je razvidno, da je prišlo do večjih sprememb občinskega odbora, kot se je prvotno pričakovalo in da se te nanašajo v prvi vrsti na demokristjansko skupino. Iz odbora so bili namreč izključeni trije demokristjani (vsi desničarji): Verza (ki je odgovarjal za mestne stražnike), Pecorari (ki je odgovarjal za skrbstvo) in Orlando (ki je odgovarjal za anagrafo). Tako so našli mesto tudi za republikanca in je načelnik skupine Gargano končno prišel v občinski odbor. Lanza (PSDI) je ohranil odborništvo za šport, Cesare (PSDI) je postal odbornik za kulturne zadeve, nesoremenjena pa je socialistična skupina: Giuricini je ostal podžupan in odbornik za javna dela, Hreščak pa je ostal odbornik za davke in takse. Končno je Dolhar (Slovenska skupnost) ohranil odborništvo za zdravstvo.

Na sinočni seji je bil prisoten De Gioia, ki je mirno sedel za odborniško mizo, dokler občinski svet ni potrdil ostavke vseh odbornikov. De Gioia je v četrtek zvečer poslal županu pismo ostavko na mesto občinskega svetovaleca, do zamenjave pa bo prišlo šele na prihodnji seji občinskega sveta (ki bo predvidoma v torek 18. februarja) in bo menda to mesto prevzel D'Antoni, za katerega je značilno stalo sorenjanje strank in stalni, saj je bil v svoji pisani politični in drugačni zgodovini tudi delni odbornik PRI za šport, nato je bil kandidat PSDI, na zadnjih delniških volitvah se je povezal z Marchesichem in je nastopil s furlanskim listo, sedaj pa se menda ne ukvarja več s politikom, ker je državni funkcionar. Čujejo se glasovi, da ne namerava odstopiti in da bo izvolitev sprejel.

Sinočnja sejo občinskega sveta je prišel župan Spaccini, ki je predelal krajišnje izjavo v imenu petih strank leve sredine, ki so potrdile vse programske obveze in ki so se sedaj obvezale, da bodo v zvezi s krizo krajevnih financ izdelale izredni dveletni načrt ukrepov. Nato so na dolgo govorili kar trije mislovi, končno je občinski svet z vzdržanimi glasovi KPI in z glasovi leve sredine ter liberalcev sprejel na znanje ostavko odbornikov. Sledila je daljša debata in

glasovanje, ki se je — kot že rečeno — zavleklo pozno v noč, tako da bomo o podrobnostih poročali jutri.

ZA VOLITVE NA UNIVERZI

PSI podpira enotno demokratično listo

V kratkem bodo tudi na tržaški univerzi volitve predstavnikov študentov v upravna sveta univerze in podpirne ustanove «Opera universitaria». V tem okviru je pokrajinsko tajništvo PSI potrdilo svojo naklonenost enotni listi «Demokratični an-

tifaistični boj za reformo univerze» ter je ponovno podčrtalo odgovornost vseh študentov, ki morajo na volitvah dokazati svojo idejno zrelost ter potrditi napredno usmerjenost njihove generacije.

Na teh volitvah je nujno, da nastopijo študentje enotno, kajti le tako bodo zrelo dokazali, da so pripravljeni soodločati o usodi univerze in da se res borijo za demokracijo, katero je mogoče doseči le s podporo študentskega gibanja. Zato poziva tajništvo PSI vse napredne študente — slovenske in italijanske — da glasujejo enotno in da tako še bolj izolirajo izkvalitno prisotnost fašistov.

VČERAJ DOPOLDNE V KULTURNEM DOMU

Dijaki naših višjih srednjih šol proslavili dan slovenske kulture

Slavnostni govor Eveline Jeza - Recital Mire Sardocche in Jožka Lukeša ter nastop pevskega zbora z liceja

V teh dneh proslavljamo povesdo, kodler živimo Slovenci, naš največji kulturni praznik — obletnico Prešernove smrti. Letos pa ima to kulturno praznovanje še poseben pomen, ker obhajamo obmem 30-letnico zgodovinskega dogodka, ko je Slovenski narodovobodilni svet izdal odlok, s katerim je proglasil 8. februar za dan slovenske kulture in v počastitev največjega pesnika in vidca, kar jih je kdajkoli dala naša domovina.

Prva se je včeraj oddolžila Prešernovemu spominu naša srednješolska mladina s slavnostno prireditvijo v Kulturnem domu.

Proslavo so, kot vsa ta zadnja leta, priredili dijaki znanstvenega in klasičnega liceja «France Prešerna», trgovska tehnična zavoda «Žiga Zois» in učiteljska «A. M. Slovesek» s sodelovanjem Stalnega slovenskega gledališča. Dijaki so do kraja napolnili dvorano Kulturnega doma in med njimi so bili vsi ravnatelji ter številni profesorji. Prireditvi je prisostvoval tudi svetovalec za slovenske šole prof. Sivce.

Proslavo, ki se je pričela ob 11. uri, je odprla Majda Glavina, direktorica V. razreda trgovskega tehničnega zavoda, slavnostni govor pa je imela Evelina Jeza, direktorica IV. razreda slovenskega učiteljskega. Ko je na začetku spregovorila o pomenu Prešerna v današnjih dneh in za mlade rodove, je med drugim dejala: «Četudi je minilo že 126 let od njegove smrti, nam diha iz njegovih poezij večna, čudovita in mila mladost, tako sorodna naši: polna ljubezni in velikih idealov, ponosna in čista, prezirajoča preračunljivo in malenkostno miselnost takih ljudi, ki skrbijo samo za lastne koristi. Za ideale, za dobroto in lepoto, za poezijo življenja pa nimajo čuta in ga tudi nocoj i. meti. Ko je nato poudarila aktualnost njegove poezije, je posebej podčrtala poziv, ki veje iz njegovih domovinskih pesmi, poziv po ljubezni do svojega naroda. «Tega njegovega poziva mi mladi ne smemo preslišati, je med drugim dejala. «Šele ko bomo izpolnili svojo dolžnost do svojega naroda, bomo lahko s mirno vestjo podali rok drugim pri gradnji novega, boljšega sveta, ki ne bo več poznal sovra-

nikov, ampak samo sosedu».

Ko je v nadaljevanju svojega govora omenila pomen Prešernovega dela pri krepitvi narodne kulture samozavednosti, je dejala, da v naših dneh in na tukajšnjih tleh ni dovolj častiti Prešerna z znanostnimi besedami, temveč ga moramo častiti in ljubiti tudi z dejanji, s tem, da delujemo za srečnejšo prihodnost svojega naroda, da gojimo svojo slovensko šolo in jo krepimo, da se držimo načela, da spada slovenski otrok v slovensko šolo, da se bomo povsod in vedno zavzemali za našo narodno čast, veljavo in svobodo in da bomo ljubili slovensko besedo, posebno tudi našo tiskano besedo, v knjigah in časnikih in da jo bomo podpirali, kakor jo je ljubil in podpiral Prešeren. «In če bomo taki — zavedni, pogumni in dejavni, je zaključila svojo misel

Eveline Jeza «bomo vredni Prešerna, njegova ljubezen do slovenstva in njegov duh bosta v nas živele naprej in preko nas v rodovih, ki bodo prišli za nami».

Njegov besedam je sledil nastop gledaliških umetnikov Mire Sardocche in Jožka Lukeša z recitalom izbranih odlomkov iz Shakespearovih del z naslovom «Narava, ljubezen in smrt».

Proslavo je zaključil nastop mešanega pevskega zbora z liceja «France Prešerna», ki je je pripravi in vodil prof. Janko Ban. Zbor je ubrano zapel dve pesmi na Prešernovo besedilo. Prva je bila «Luna sije», ki jo je po napevu Jurja Flajšmanna harmoniziral Ubald Vrabec, nato je zbor, v katerem nastopa kar precejšnje število dijakov, zapel še «Zdravljico» v uglasitvi Stanka Premrla.

VLOGA PIACIT REPENTABRSKI OBČINI

Odškodnino za zemljo pri Fernetičih je treba določiti na pravični osnovi

Domačini zahtevajo tudi prednost pri izdajanju dovoljenj za razne dejavnosti v okviru tovrstnega postajališča

Člani Konzorcija lastnikov, upravičencev, trgovcev, industrijskih in turističnih delavcev od Fernetičev (PIACIT) so se dne naslovili na župana repentabrske občine Mihaela Guština novo vlogo, v kateri navajajo zahteve domačinov, ki jih bo prizadela uresničitev tovrstnega postajališča ob meji. Člani konzorcija, da poudarjajo, da bodo vztrajali pri zahtevi, naj bi bila izstavitev kakršnega koli občinskega dovoljenja v zvezi z avtopotom podrejena zaščiti pravic in koristi domačinov. V tej zvezi še posebej naglašajo naslednje zahteve: a) v sedanjem načrtu za tovrstno postajališče je treba vnesti vrsto variant oziroma pravnikov; b) prebivalcem Fernetičev je treba zagotoviti prednost pri izdajanju dovoljenj (licenc) za opravljanje raznih storitev in dejavnosti, ki se bodo razvile v notranjosti tovrstnega postajališča; c) od Konzorcija za gradnjo in upravljanje postajališča je treba doseči, da bo določil in izplačal za nepremičnine in drugo imovino, ki si jo namerava pridobiti pri Fernetičih, pravične odškodnine.

Glede prve točke si člani konzorcija PIACIT prizadevajo, da bi bil načrt avtopota v skladu ne le z njihovimi koristmi in koristimi celotne občine, ampak tudi s težnjami po varstvu naravnega okolja in s samo racionalnostjo prometa. Tako, kakor je zdaj predvideno, bi to tovrstno postajališče praktično zadušilo vas, saj bi jo pritisnilo ob državno cesto šte. 58 (Opčine-meja), pa razpoložljiv prostor onkraj ceste pa bi zasledila predvidena hitra cesta, ki bi na tem odseku tekla vzporedno z državno cesto in ki bi s številnimi priključki na avtopot preprečila še preostalo prosto površino. Poleg tega se prizadejo dobro zavajati, da bi hitra cesta izolirala vas in ji odvzela vse tiste skromne vire zaslužka, od gostinstva in turizma, na katerega lahko danes računata. Opis variant, ki jih predlaga član PIACIT, bi nas v tem sestavku privedel predač in se bomo zato nanj povrnil prihodnjič.

K drugi zahtevi člani konzorcija pripominjajo, da je treba domačinom omogočiti, da bodo z nastopom znotraj tovrstnega postajališča v prihodnje lahko nadomestili zgubo, ki jo bodo utrpeli zaradi prisotnosti avtopota in ustreznega sklenjenja njihovega gospodarskega dometa. Upravičenosti te zahteve je tako jasna, da n: potrebuje posebnih komentarjev.

Tretja zahteva pa predstavlja najbolj bolečo točko celotnega vprašanja. Kolikor se je dalo zvedeti, namerava Konzorcij za gradnjo in upravljanje avtopota izdati za odkup vseh nepremičnin (okoli 47,5 ha zemlje, raznih stavb, hiš, kampinga, kasarne, javne tehnice, trgovin itd.) in za kritje ustreznih

stroškov, vsega le 630 milijonov lir. In to pri javni pobudi — domačini so jo krstili za «Faraonov podvig» — ki bo zahtevala naložbo okrog 14 milijard lir po cenah iz leta 1973, to se pravi okrog 16,5 milijarde po današnjih in kdo ve koliko po jutrišnjih cenah. Če od skupne vsote 630 milijonov odtegnemo odškodnino, ki je predvidena za odkup raznih stavb (260 milijonov), ostane na razpolago za odkup zemljišč le okrog 370 milijonov lir. To pa predstavlja le 2,6% celotne proračunske vrednosti tovrstnega postajališča. Skratka, konzorcij namerava odšteti za odkup zemljišč le drobtinico svojih proračunskih sredstev. Da nam bo razkorak med predvidenim deležem (2,6%) in dejansko vrednostjo zemlje bolj jase, naj omenimo, da bremeni cena zemljišča vrednost večnadstropnega kondominija v razmerju 10:2 to razmerje pa se dvigovno celo na 50% ko gre za gradnjo vile. Sicer pa so tudi same podrobnosti «centive» posameznih parcel pod Damoklejevim mečem skorajšnje razlavitve dovolj zgornje: te gre do namreč od 65 lir (!) do največ 2.500 lir za kvadratni meter (v redkih primerih izredne lege ob glavnici cesti), prevladujejo pa centive izpod ali kvečjemu okrog 300 lir za kvadratni meter.

Domačini se zavedajo pomena nove infrastrukture za nemoten razvoj prometa čez to področje in so tudi pripravljeni naprti si nevedščino, ki jo neizogibno povezanost z uresničitvijo te pobude. Nihče pa ne more od njih zahtevati, da bi sami nosili socialno breme, ki gre za pomembno tehnično in gospodarsko pridobitev na ključnem prostoru ob meji, ki zahteva določen napor širše družbe, kakor bo do širši družbi namenjena tudi korist razvoja objekta. Zato pa mora tudi družba pravično povrniti škodo, ki jo bo pri tem prizadela domačinom pri Fernetičih. Od pravičnega navedenih cenitev do res pravične odškodnine (za zemljo kakor tudi za druge nepremičnine) pa je pot še dolga.

SINOČI V AVDTORIJU

Izvirne a vprašljiv Shakespearov «Vihar»

V okviru tretje abonmajske predstave «Gledališče danes» v Auditoriju je sinoči gostovala gledališka skupina «La Ionetta» iz Brescie. V dokaj izvirni postavitvi je prikazala Shakespearov «Vihar», pozno delo velikega elizabetinskega dramatika, v katerem se le-ta z neko vedrostjo poslužuje od gledališča in — zakaj ne — tudi od življenja.

Režiser predstave, mladi Massimo Castri, je razumel «Vihar» na

Danes ob 14. uri parada vozov

Kraški pust vabi na Opčine

Danes popoldne ob 14. uri bo na Opčinah velik sprevod voz, mask, gob na pihala, kraljice in kralja Pusta IX.

Za nekaj ur bodo naši Kraševci in z njimi vsi ostali pozabili na grenkobe in težave vsakdanjega življenja in se predali veselemu razpoloženju in srčnemu smehu.

Naše vasi, kot je že postala tradicija, se bodo pomerile v nagradnem tekmovanju za najboljši in najduhovitejši voz za leto 1975. Poudariti je treba, da se vsi dobro

KRAŠKI PUST 1975

vabi danes ob 14. uri na Opčine na pustno povorko

zavejajo, da je bistvo kraškega pusta prisotnost.

Osrednji odbor je sprejel prijave naslednjih vasi:

Gropada — Regres teatra
Trebče — Kraška energija
Bani — Naša kolkja
Opčine I — Veliki škarpon
Opčine II — Quo vadis?
Kolonia — Zadnja plavaloska
Piščanci — Osmica in Piščanci
Kontovel — Exodus - izgnanstvo (repa in emigracija zelja)
Prosek — Kraški bakcil
Saleš — Sosedova krava
Praprot — Buči, buči, morje Adri-jansko

Šempolaj — Velika požitja II. del
Sprevod se bo zaključil na Brdini, kjer bo kralj Pust IX. prevzel odgovorno nalogo v tej težki dobi kroničnih kriz — enoletni mandat vladanja zvestim podložnikom do prihodnjega jubilejnega kraškega Pusta X.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE - Trst

Lepo vam bo tukaj, če boste prišli, bomo peli vsi skupaj naj Jurček živi!

OTROŠKO PUSTNO RAJANJE

jutri, 9. februarja, ob 14.30 v Kulturnem domu v Trstu

Zabavni program na odru se prične ob 15.30

Slovenski klub priredi v torek, 11. feb. z začetkom ob 20.30

PUSTNI VEČER

Vabljeni člani in prijatelji kluba. Maskare zaželeni!

Zveza komunistične mladine iz Kriza

priredi danes, 8. februarja, v Ljudskem domu v Križu ob 21. do 4. ure zjutraj

PUSTNI PLES

Igral bo ansambel Pomlad. Vabljeni!

SPD IGO GRUDEN - Nabrežina

vabi vse otroke na veselo

PUSTNO RAJANJE

ki bo jutri, 9. februarja, od 15. do 18. ure v društveni dvorani.

PD VESNA — KRIZ

prireja v torek, 11. t. m., v Ljudskem domu v Križu ob 15.30

PUSTNO RAJANJE in zvečer ob 20.30 do 4. ure zjutraj

PUSTNI PLES

Igral bo ansambel Kras. Rezervacije miz v Ljudskem domu

PUSTNI PONEDELJEK

10. t.m., v Gregorčičevi dvorani ob 20. ure dalje. Na sporedu tombola z bogatimi športnimi dobitki.

Zaželeno maske. Vljudno vabljeni!

Šolske vesti

Otroci slovenske osnovne šole pri Sv. Jakobu priredijo danes, 8. t. m., ob 11. uri Prešernovo proslavo Vljudno vabljeni vsi starši.

Gledališča

SAG Slovensko amatersko gledališče v Trstu priredi v sodelovanju s Križkom za družbene in politične vede «Pinko Tomazič» v Trstu posebno predstavbo igre za pouk Bertolta Brechta IZJEMA IN PRAVILO z diskusijo o avtorju in njegovem delu. Predstava bo v četrtek, 13. februarja ob 20. uri v dvorani p.d. «Ivan Cankar», Ul. Montecchi 6/IV. nadstropje. Uvod v diskusijo bosta imela režiser Mario Uršič in režiser predstave Sergej Verč.

POLITEAMA ROSSETTI Danes ob 16.00 in 20.30 V. abonmajska predstava Millerjevega dela «Lov na čarovnice». Režiser S. Bolchi, scenarist S. D'Osma; nastopajo M. Dolfin, F. Mezzera, L. Modugno, L. Savorani, L. Troisi in G. Valletta. Rezervacije za predstave do 16. februarja pri Osrednji blagajni (tel. 36-372 — 38-547).

VERDI Danes ob 19. uri (red A za lože in parter, C za galerijo in balkon) premiera opere Riharda Wagnerja «Parsifal». Pod taktirko Geom. Seabastiana bodo v glavnih vlogah nastopili Ursula Schroeder — Fein, Herbert Becker (protagonist), Franz Mazura, Rudolf Holtenau in George Fourié. Scenarij po za. misli Petra Bisseggerja pripravili v senci delavskih gledališč Verdi. Režija Wernerja Kelcha. Orkester, zbor in balet gledališča Verdi. Dirigent zboru Gaetano Riccielli.

Včeraj-danes

Danes, SOBOTA, 8. februarja JANEZ

Sonce vzide ob 7.18 in zatone ob 17.20 — Dolžina dneva 10.02 — Luna vzide ob 5.26 in zatone ob 14.58.

Jutri, NEDELJA, 9. februarja POLONA

Vreme včeraj: najvišja temperatura 7 stopinj, najnižja 2,3 stopinje, ob 19. uri 6,3 stopinje, zračni tlak 1019,5 mb, stanovitven, brezvetrie, vlaga 70-odstotna, nebo oblačno, morje skoraj morno, temperatura morja 9 stopinj.

ROJSTVA IN SMRTI

Dne 7. februarja se je v Trstu rodilo 6 otrok, umrlo pa je 14 oseb.

UMRLI SO: 86-letni Mario Borri, 65-letni Anselmo Cavrečič, 79-letna Adelaide Foscarini vd. Ian-nello, 64-letni Francesco Mauri, 70-letni Angelo Lizen, 75-letni Giuseppe Tivan, 83-letni Carlo Pacifico, 57-letni Willy Ota, 88-letna Anna Maier vd. Zulliani, 76-letna Ida Moso, 82-letna Giovanna Pezzulich vd. Giamporcuro, 84-letna Zora Razem pr. Scheimer, 76-letna Adele Condorelli, 89-letna Olimpia Gilardini vd. Durias.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN (od 13. do 16. uri)

Alla Basilica, Ul. S. Giusto 1; Croce verde, Ul. Settefontane 39; Alla Giustizia, Trg Libertà 6; Alla testa d'oro, Ul. Mazzini 43.

NOCNA SLUŽBA LEKARN (od 19.30 do 8.30)

Al Lloyd, Ul. Orologio 6 — Ul. Diaz 2; Alla Salute, Ul. Giulia 1; Picciola, Ul. Orani 2; All'Annunziata, Trg Valmaura 11.

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE TRŽAŠKA KREDITNA BANKA S.p.A.

URADNI TEČAJ BANKOVCEV

Ameriški dolar	647.—
Funt sterling	1529.—
Švicarski frank	255.60
Francoski frank	148.—
Nemška marka	272.—
Avstrijski šiling	38.25
Dinar: debeli	37.—
drobni	37.—

MENJALNICA vseh tujih valut

WILLY OTA

Pogreb bo danes, 8. t.m., ob 15. uri iz mrtvašnice glavne bolnišnice naravnost v cerkev v Boljuncu.

Zalujoči: mama Dora, brat Walter in drugi sorodniki

Kroglice, 8. februarja 1975

Pogrebno podjetje, Ul. Zonta 3, tel. 38006

ALBINA ZORA SCHEIMER roj. RAŽEM

Pogreb bo danes, 8. t.m., ob 12. uri s pokopališča v Barkovljah.

Zalostno vest sporočajo: mož Edvard, sinovi Teodor, Ladislav in Severin, hči Melita, sestra Danica, ljubljani vnuk Flavij in vnukinja Milvica in Erika ter drugi sorodniki

Trst, 8. februarja 1975

Občinsko pogrebno podjetje

ROSANDA-ZDRAVA PRAČEK roj. ŠTOKA

tržaška aktivistka in borka v NOB

Pogreb pokojnice bo jutri, 9. t.m., ob 15. uri iz mrliške veže na pokopališču v Izoli.

Zalujoči: mož Martin - Davorin, sinova Vojko in Zvonko z družino, brat Ignac z družino ter drugo sorodstvo

Izola, Sečovlje, Trst, Ljubljana, Ajdovščina, Spilimbergo, 8. 2. 1975

Smrt tržaške aktivistke Rosande Štoka Pračkove

z uspehom sodelovala v obveščevalni službi, ki jo je po zaslišanju na kvesturi v letu 1943 teritorialno sicer omejila, ne pa povsem opustila. Kasneje pa je prešla na politično propagandno delo in je kot funkcionarica delovala z ilegalnim imenom Zdrava v slovenski protifašistični ženski zvezi v Škedinju. Po svojem položaju je postala tudi članica krajevnega odbora OF.

V jesenskem prodoru okupatorjevih policij v vrste škedenjskih aktivistov, se je tudi Rosanda sredi novembra skupno z Davorinom Pračkom - Lisjakom in nekaterimi drugimi umaknila preko Lonjerja in Gropade na osvobodeno ozemlje. Ker je jesenski okupatorjev prodor po zaslugi izdatstva zelo prizadel vodilne kadre, sta se že sredi decembra 1944 Rosanda in Davorin vrnila v mesto. Davorin je bil premeščen na drugo področje: dodeljen je bil Komandi mesta Trst, drugemu sektorju, medtem ko je Rosanda sprejela mesto okrajne tajnice OF v drugem okraju. Poleg spremembe terena in prebarvanja las je bilo treba takrat še dosti poguma in požrtvovalnosti, da si vztrajal na vročih tržaških tleh.

Po osvoboditvi si videl Rosando-Zdravo zopet med aktivisti naših množičnih organizacij. Bila je tudi članica obnovljenega Prosvetnega društva v Škedinju do svojega odhoda. Skupno z možem se je leta 1954 izselila v Izolo, kjer je včeraj umrla. Pogreb bo jutri, v nedeljo, ob 15. uri na izolsko pokopališče.

Kdor je poznal Rosando-Zdravo, jo bo ohranil v lepem spominu. D. P.

OB JUBILEJNEM, TRIDESETEM SLOVENSKEM KULTURNEM PRAZNIKU

Umetnikova izpoved je izpoved naše skupne zavesti

Sinoči, na predvečer slovenskega kulturnega praznika, Prešernovega dne, so v dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani slavnostno podelili letošnje Prešernove nagrade. Slavnostni govornik je bil Andrej Učič, član izvršnega sveta in predsednik republiškega komiteja za kulturo, ki je v začetku svojega govora dejal:

«Ker je naša današnja proslava tudi jubilejna — trideseta v nepretrgani vrsti — je prav, da se vprašamo, kaj nas je leto za letom vodilo k temu, da smo se zbirali in proslavljali ta praznik. Prav gotovo ne samo doloba v odkolu, prej bi rekel, da nas je vodila misel o tem, da je sama razglasitev tega dne za praznik slovenske kulture in umetnosti sama po sebi prvinjsko kulturno dejanje, izraz zelo organske iz narodnoosvobodilnega in socialnoosvobodilnega boja ter iz socialistične revolucije izvirajoče kulturne politike. Pa tudi izraz trdnosti odločnosti, da ostanemo zvesti tej politiki, kakor jo je izoblikovala v času najhujših revolucionarnih preizkušenj Osvobodilna fronta. Vedeli smo, da je prav v tem vsakomletnem praznovanju globlja simbolizacija vsebine, da je v njej izpolnitev želja in postelj mnogih naših ljudi, ki so v svoji skromni partizanski opravi imeli tudi drobno knjižico Prešernovih poezij, je nemo recitiranje pesnikovih verzov o gladi in želji umirajočih v ječah in koncentracijskih taboriščih. Enim in drugim je bila ta duhovna hrana potrjitev lastne človečnosti pa tudi smiselnosti in nezlomljivosti boja, ki so ga bili. In končno, zbirali smo se, in tudi danes smo tukaj z namenom, da v luči tako pojmovanega proslavljanja nagradimo s častnim naslovom Prešernove nagrade, da čestitamo umetniškimi in kulturnimi ustvarjalcem z različnih področij za vse, kar so s svojim delom prispevali vrednega v zakladnico naše kulture kot kulture občestva vseh delovnih ljudi SR Slovenije in Slovencev zunaj njenih meja.

Potem ko je obširneje govoril še o problemih financiranja samoupravnih interesnih skupnosti v kulturi, je Učič ob koncu dejal:

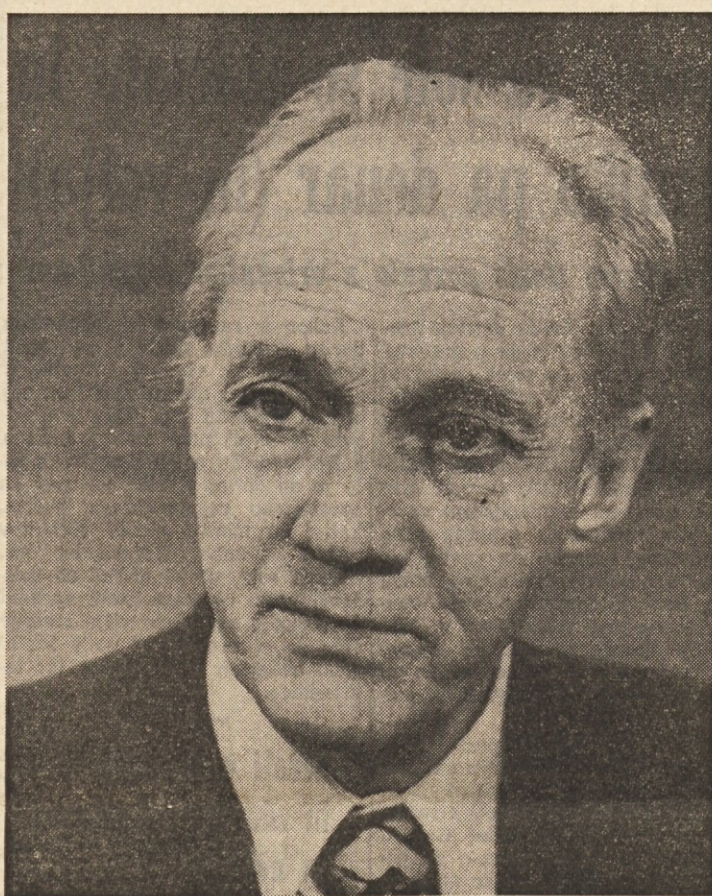
«In končno — vendar ne nazadnje — sem prepričan, da se nam bo zastavilo kardinalno vprašanje kulturne politike, brez katerega praznik ne bi smelo biti nobeno proslavljanje Prešernovega dne, vprašanje družbenega položaja umetnika-ustvarjalca zdaj in tukaj. Prihajmo, tudi na tem področju urejanja družbenih zadev nam čas NOB in OF ponuja brez sprenevedanja ustrezno in pravilno izhodišče. Prvo in osnovno je, da je bilo že takrat odpravljeno meščansko romantično gledanje na umetnika in močno razširjena zavest tudi pri preprostih ljudeh, da je tudi umetnik bорец in soborec, pripravljen na vse preizkušnje in vse napore, da ni nikakršna izjema in da to tudi biti ne sme. Drugo, da nam je nujno potreben, da je njegova sposobnost umetniškega izpovedovanja naše skupne zavesti del revolucionarne prenovne. Tu di v pojmovnem obdobju nismo pozabili na to izročilo. Res pa je, da se je od časa do časa ponujal ponovno meščanskoromantični lik umetnika, ki je svobodna, a prav zato tudi neodgovorna in neplačana na vseh družbenih. Boem, ki naj ima posebne socialne pravice, zagotavlja pa mu jih država, vse drugo se ga pravzaprav nič ne tiče. Če pristajemo k temu še močnejše vpliv potrošništva, pa zapiranje nekaterih kulturnih institucij, s katerimi umetniki po naravi svojega dela sodelujejo, in, končno, zagrizeno tekmovanje s splošno inflacijo, v katerem je bil umetnik največkrat potisnjen na zadnje mesto, potem nam postane očitno, da tako ostati ne more.

«Ko gradimo samoupravni socializem na temeljih zmagovalne partizanskega boja in pojmovnega revolucionarnega delovanja, se dobro zavedamo, da gre za celovito družbeno preobnovo. V tem gigantskem spopadu s starim morajo z vsemi pravicami in dolžnostmi sodelovati umetniki-ustvarjalci in kulturni delavci, saj gre hkrati za veliko kulturno dejanje.

ZORAN DIDEK

Za življenjsko delo in razstavo leta 1974 je kot prvi prejel Prešernovo nagrado Zoran Didek. Akademski slikar, profesor Zoran Didek je v svojem dosedanjem delu, tako je zapisano v obrazložitvi, zajel malone vsa področja človeške in družbene dejavnosti, v katerih nastopata pojma likovnega in umetnostnega kot konstanta in kot organska sestavina širše pojmovane kulture. Z neprestanim poglobljanjem je sebi in svojim učencem odkrival široki svet likovnosti in hkrati aktivno preizkušal njeno praktično uporabnost. Prenašal je svoje in tujih izkušnje in dogajanja s področja individualne umetniške ustvarjalnosti na torišče splošne, široke umetnostne in likovne kulture življenjskega in delovnega prostora ter družbene zavesti. Zoran Didek je pionir na mnogih področjih likovne manifestacije.

NAŠ «HLAPEC JERNEJ» IN «MARTIN ČEDERMAC»

Stane Raztresen je prejel nagrado Prešernovega sklada za vlogi kaplana Martina Čedermaca in hlapca Jerneja. Stane Raztresen je cenjen igralec Stalnega slovenskega gledališča v Trstu, znan pa je tudi v širšem zaledju slovenskega Primorja. Tržaškega, Goriškega in v minulih dveh sezonah je v Stalnem slovenskem gledališču v Trstu odigral vlogo kaplana Martina Čedermaca v Grabnarjevi dramatičiji Bekovega romana, v Primorskem dramskem gledališču pa je upodobil lik hlapca Jerneja v Babičevi postavitvi Cankarjeve zgodbe. V upodobitvah obeh klasičnih likov slovenske literature je Raztresen pokazal dosegno karakterno igranje zrelega igralca, psihološko do potankosti izrisano, hkrati pa dvignjeno v simboliko, ki jo vsebujejo lika Čedermaca in Jerneja; v prvem je prikazal globoko doživljeno nacionalno zavest, v drugem pa je prikazal bojnost za socialne pravice. Te značilne sestavine so v igri Staneta Raztresena doživele zanesljivo in prepričljivo igralsko predstavitve.

DR. BRATKO KREFT

Drugi Prešernov nagradjenec, dr. Bratko Kreft, je prejel nagrado za življenjsko delo s področja literarne in gledališke umetnosti. Bratko Kreft je visok pojem slovenske dramatike in gledališke umetnosti ter ustvarjalne in gledališke estetike. Potem ko je v pripovedni prozi učinkovito predstavil probleme svoje generacije in socialno krizo slovenske vasi, je z dramatičnim segel v središče človekove osebnosti in zgodovinske eksistence in časti. Vzporedno s Kreftovim pisateljskim delom so tekla tri desetletja njegovega praktičnega dela, ki ga je opravil na odru in za odrom kot režiser in pozneje tudi kot dramaturg. Po prvih uspehih na Delavskem odru in v Operi se začelja jeseni 1932.

Rešili boste spor, ki se že dolgo plete med vami in sodelavci. Poslušajte nasvete starejših ljudi. SKORAJTJON (od 24.10. do 22.11.) Morali boste za krakec časa odločiti važen načrt. Prijetno vzdusje z najbližji prijatelji.

STRELEC (od 23.11. do 20.12.) Premislite dobro preden sprejmete neko obveznost. Neka zastarela načela se vam ne bodo zdeli pravilna.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Uspešno jutro glede sprememb nekakega načrta, ki je za vas zelo važen. Neko srečanje vas bo spravilo v slabo voljo.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Ne vsiljujte drugim svojega mnenja. V čustvenih zadevah boste morali spreminjati marsikaj, če hočete prebiti.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Sprejeli boste ukrep v zvezi s poslom, ki se že dalj časa vleče. Ljubljana oseba vas bo prijetno presenetila.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Neko skupno delo bo rodilo zadovoljiv uspeh ter podčrta vašo vrednost. Tudi v družini vas bodo cenili.

TEHNIKA (od 23.9. do 23.10.)

leta njegova pot režiserja Drame SNG v Ljubljani. Temeljna težnja literarnega in gledališkega ustvarjalnega dela razkriva, da je Bratko Kreft tisti slovenski kulturni delavec, ki stoji tam, kjer se zračata in oplajata visoka kultura in ljudstvo.

FRAN MILČINSKI

Fran Milčinski je prejel Prešernovo nagrado za življenjsko delo na področju RTV, filma in literaturne. Njegovo umetniško delo je zelo obširno in raznovrstno. Njegovo ustvarjalno delo je tesno povezano s programskim razvojem slovenskega radia in televizije. Frane Milčinski je bil že pred drugo svetovno vojno radijski sodelavec, po vojni pa je postal eden izmed najpogostejših radijskih in televizijskih ustvarjalcev. Kot avtor, režiser in igralec je bil med prvimi utemeljitelji slovenske radijske igre, predvsem pa je ves

vedil je mnoge pevske zборе, med njimi Učiteljski pevski zbor, Slavca in v času narodnoosvobodilnega boja Invalidski pevski zbor, pisal je operne in koncertne kritike, objavil v dnevnem in revijalnem tisku. Predvsem pa se je posvečal komponiranju. O resnično kvalitetni, brez dvoma je v naši potrebo posebej omeniti izvrstni, tehnično brezhibni in izrazito domišljeni kantati «Požgana vasa» in «Rdeči oblaki». Višek glasbene ustvarjalnosti pa je šivic dosegel z opero «Corteseova vrnitev», ki so jo v preteklem letu predstavili umetniški zbori ljubljanske Opere.

DUBRAVKA TOMŠIČ-SREBOTNJAKOVA

Pianistka Dubravka Tomšič-Srebotnjakova je prejela Prešernovo nagrado za vrhunske umetniške dosežke na področju glasbene ustvarjalnosti. Umetnica sodi v svojo generacijo slovenskih pianistov. Brez dvoma je v naši glasbi izstopajoč primer, ki presegla raven dosedanjih ustvarjalnih zmogljivosti. Pred tridesetimi leti, se je začela njena, strmo se dvigajoča umetniška pot. Njen repertoar obsega domala vsa temeljna in najzahtevnejša dela iz svetovne glasbene literature. Poleg številnih nastopov doma in v tujini je koncertirala tudi izven naših središč ter tako omogočila sprejemanje in doživljanje vrhunskega umetnin v najkvalitetnejši izvedbi širokemu krogu poslušalcev. Svoje umetniške izkušnje nesebično prenaša na mlade glasbene talente.

DELAUSKA GODBA IZ TRBOVELJ

Delavska godba iz Trbovelj je prejela nagrado Prešernovega sklada za izredne uvrstitve pihalnih orkestrorv doma in v tujini. Delavska godba iz Trbovelj, ki ima bogato tradicijo in velike zasluge za kulturno življenje in glasbeno vzgojo zasavskih rudarjev, je v preteklih letih pod vodstvom svojega dirigenta Mihe Gunzka ne kajkrat dosegla izjemna priznanja. Njeni nastopi na slovenskih in jugoslovanskih prireditvah so bili deležni vse pozornosti.

BOGOMIL FATUR

Nagrado Prešernovega sklada je nadalje prejel Bogomil Fatur za pesniško zbirko «Minuta tišine». Do leta 1974 je Bogomil Fatur obogatil slovensko poezijo s štiri knjigami lirike, od katerih je «Minuta tišine», poslednja med njimi, izredno zajetna in tematsko zelo raznovrstna. Pesni so po izpovednih prvinah razvrščene v šest zaokroženih ciklov in tvorijo kompozicijsko razgibano celoto. Lirski tok je jase, preprost, in plastičen na vsej široki paleti razpoložljivih in izpovednih odtenkov: neizprosno osebni in prežet z gorečo strastjo in ljubezenskih izpovedih, pretresljiv in poln bolečine ob soočenju s smrtjo, ves prežet s tesnobo, ko upodablja strahote fašistične okupacije; spodbuden in prežarjen v domovinski ljubezni, ko se mu pesem spreminja v «pojočo pesem», predano in legičen ob spominu na padle v krvavem, neenakomernem boju in poln uporne vere, ko poje himno zmagoslavju.

MILE DE GLERIA

Mile de Gleria je prejel nagrado Prešernovega sklada za filmsko kamero. Že vrsto let se uveljavlja v slovenskem filmu kot direktor fotografije in snemalec. Prišel je v k vsem vrstnem slovenske filmske umetnosti od celovečernega, lutkovnega in dokumentarnega filma. Kot odlični dosežki, ki so se vizualno zliži z duhom filmske izpovedi, ostanje v spominu njegove kamere celovečernih filmov «Samorastniki», «Na klancu» in v zadnjem obdobju «Ljubzen na odoru».

MINA JERAJEVA

Mina Jerajeva je prejela nagrado Prešernovega sklada za vlogo Winnie v delu Samuela Becketta

«Srečni dnevi». V tej igri, ki jo je uprizorilo Mladinsko gledališče v Ljubljani, je Mina Jerajeva nad vse studiozno razčlenila naporno, v bistvu monološko besedilo in ga posredovala tako, da je bilo v njem zaznati številne plasti in odtenke, ki jih menjava avtor v dolgem samogovoru svojega polživega samotnjaka: od sprenevedavega besedilnega, dvoumne veselosti in živahnosti, ostanke čustvovanja, do neforsirane grobosti in senilne zamegljenosti, v kateri je bilo razločiti precej razkrojenosti Beckettovega jezika.

TOMAŽ KRŽIŠNIK

Isto nagrado je prejel Tomaž Kržišnik za likovno podobo predstave Zlate ptice. Na Slovensko je zanesel svojstveni likovni prijem, tako v oblikovanju nekaterih pesniških zbir kot otroških slikanic. Nov je tudi njegov prijem v mladinski ilustraciji, ki se neposredno veže s celotno likovno podobo lutkovne igrice Zlata ptica. To likovno podobo oblikujeta gledališka funkcionalnost in estetska izčiščenost, ki je zlasti v značilnih pravilnih prizorih soustvarjala poetično, napol sanjsko, a otroku ves čas blizko in dojemljivo vzdušje.

CIRIL OBLAK IN FEDJA KLAVORA

Ciril Oblak in Fedja Klavora sta prejela nagrado Prešernovega sklada za arhitekturo tovarne Gorenjskega oblaka v Kranju in letališče na Brniku. Nagel prodor v kvaliteten del slovenske arhitekture, ki ga je arhitekt Ciril Oblak napovedal s postavitvijo, oziroma kompleksno adaptacijo letališke stavbe na Brniku, je doživel ob soavtorstvu Fedje Klavore nadaljevanje s stavbo tekstilne tovarne Gorenjskega oblaka v Kranju. Zasnova sta jo kot enotno, na zunaj in znotraj sklenjen objekt, katerega ne moremo šteti le za izjemen umetniški dosežek, temveč brez pridržkov ustreza vsem zahtevnim potrebam moderne tovarne.

IVAN SELJAK-ČOPIČ

Ivan Seljak-Čopič je prejel nagrado sklada za ciklus razstav v zadnjih letih. S svojim novjšim delom je dokazal pravilnost svojega umetnostnega nazora, zraslega na eni strani iz neprestane gledajočarjevo zakonitosti naravnega reda in na drugi strani iz kontinuirane osebnosti in umetniške prizadelosti ob sodobnih družbenorazvojnih pojavih. Njegov opus, v katerem zajema večje, likovnoprobemske skupke tako novega figuralnega ekspre-

Florjan Lipuš in njegovi koroški «čuši»

Florjan Lipuš je prejel nagrado Prešernovega sklada za prozo «Zgodbe o čuših». S to svojo najnovejšo knjigo je ponovno opozoril na samoniklost in kvaliteto slovenskega literarnega ustvarjanja na Koroškem. Podobno kot v njegovem predzadnjem delu, v romanu «Zmote dijaka Tjaša», se tudi v njegovih čuševskih zgodbah jasno razodeva njegova umetniška metoda. Usode, ki jih prikazuje, so žive usode, vzete iz neuglasne družbene in narodne sredine, in ker so tokrat odete v pretiravajoče poteze groteske in satire, nas te usode pretrepešejo še toliko bolj. Na vsem lepem začitimo, da «Zgodbe o čuših» niso zgolj o čuševskih človeških stiskah, marveč so tudi zgodbe o bridkih narodnih in splošno človeških stiskah tako imenovanega modernega sveta. S satiro in grotesko, ki ju obvladuje je umetniško, Lipuš zavestno odstranjuje vsakršni sentimentalizem ter s kritično zavestjo o človekovi dolžnosti in pravici do svobode izraža bivanjski položaj evropski zatirancev. Človečansko pozivni, miselno odprti in vsakršno mračništvo in gorečnost zanikajoči pripovednik Florjan Lipuš je tudi odlični stilist, ki bogati sodobni slovenski knjižni jezik z domiselnimi novimi besedami pa tudi z lepimi koroškimi izrazi.

sionizma kot novega slikarskega prostora, katerega raziskuje v fizičnem in duhovnem pomenu, se dopolnjuje z mnogimi uspešnimi sodobnimi rešitvami na področju monumentalnega stenskega slikarstva in dekoracije, knjižnih oprem in še posebej mladinskih ilustracij ter gledališke scene.

MATJAŽ VIPOTNIK

Nagrado Prešernovega sklada je dobil tudi Matjaž Vipotnik za oblikovanje plakatov. Jedro dela Matjaža Vipotnika sloni na fotografiji kot izrazito ustvarjalnem mediju, na njegovi temeljni izrazi tako v vsebinskem kakor tudi v čisto tehničnem pogledu. Tak izključni pristop pa je dal izjemno ustvarjalni prispevek na področju oblikovanja vizualnih komunikacij v zadnjih letih na Slovenskem. Na področju oblikovanja kulturnega plakata ter na področju političnega plakata se njegov delež kaže še v posebno močni luči.

DUŠAN ŽELJEZNOV

Pleteršnikov slovar v novem reproduciranem ponatisu

Pri Cankarjevi založbi so pred dvema letoma objavili razpis za izdajo reproduciranega ponatisa znamenitega Pleteršnikovega slovensko - nemškega slovarja. Ker se je v sorazmerno kratkem času javilo zadostno število prednaročnikov, se je založba lotila dela. Zdaj je Pleteršnikov slovensko-nemški slovar izšel v reproduciranem ponatisu v dveh zajetnih knjigah velikega formata, ki obsegata skupaj 1900 strani. Za uvodno besedo profesorja dr. Rudolfa Kolarica prihaja ta najpomembnejši slovenski slovar po osemdesetih letih (prva izdaja je izšla leta 1894) in po dveh stoletjih od začetke zbiranja gradiva zanj, znotraj med publicisti, slavisti in jezikoslovci po svetu, ki so že dolgo zaman povpraševali po njem.

Pomembnost Pleteršnikovega slovarja poznajo vsi slavisti, domači in tuji, saj vsebuje ta slovar obilo dragocenega gradiva ne samo za domače, temveč tudi za tujlingvistice. Dragocen je tudi za vse prevajalce in vse tiste, ki se kakorkoli ukvarjajo z vprašanji

slovenskega jezika in drugih slovanskih jezikov. Ni bistveno, da je to slovensko - nemški slovar. Dejansko je to pravi slovar slovenskega jezika, pa bo zato dragocen pripomoček za tuje in domače jezikoslovce. Že pred vojno je bilo delo težko dobiti, po vojni pa je postal ta slovar prava knjižna rednostenki in ustanove. Pleteršnikov slovar namreč nadomešča zgodovinski slovar, ki ga Slovenci še nimamo. Nimamo tudi narečnega slovarja in zato slovar Maksa Pleteršnika nadomešča tudi tega. Vsa beseda ima tudi akcent in Pleteršnikova kodifikacija slovenskega akcenta je najbrž dokončna, ker smo delo do dokončnega dogajanja problemov akcentologije že mudili. Podatki v tem slovarju vsebujejo tudi nekaj dragocenega gradiva o narečnih oblikah. Tudi podatki o izvoru besed, čeprav so skromni, držijo še danes.

Pleteršnikov slovar je izšel v reproduciranem ponatisu s pomočjo posebne tehnike.

SL. RU.

RADIO VELE VIZIJA

SOBOTA, 8. FEBRUARIJA 1975

ITALIJANSKA TELEVIZIJA PRVI KANAL

- 12.30 Poljudna znanost
12.55 Komični filmi
13.30 DNEVNIK
14.10 ODPRTA SOLA
Današnja oddaja te tedenske rubrike, ki jo vodi Vittorio De Luca, je razčlenjena v dva dela: Prvi del nosi naslov «Jutri homo voliti». Ta del oddaje govori o volitvah v nove šolske organe v zvezi s sedanjim prenosom. TV gledalci bodo s TV operaterji stopili v stik v zvezi s pripravami na volitve. Drugi del oddaje pa govori o učni knjigi v perspektivi nove šole, torej spet o hudo aktualnem problemu.
- 17.00 DNEVNIK in Izžrebanje loterije
17.15 Program za najmlajše: Sličice
17.40 Program za mladino
18.30 Poljudna znanost
18.55 Sedem dni v parlamentu
19.20 Nabožna oddaja
19.30 Kronika dela in gospodarstva
20.00 DNEVNIK
20.40 GLASBENA ODDAJA
«Jo non c'entro» z Enricom Montesanom, ki kot glavni lik oddaje sodeluje še s Castellanom, Pipolom in Mario Grazio Buccella
- 21.50 A — Z: DOGODEK, KAKO IN ZAKAJ?
22.45 DNEVNIK

DRUGI KANAL

- 16.30 Svetovno prvenstvo v tenisu
18.30 Sodobni vzgojni problemi
19.00 Tedenska športna oddaja: DRIBBLING
Športni dnevniki
20.00 Večerni koncert: «Franco Maggio»
Izjava violončelist Ormeowsky
20.30 DNEVNIK
21.00 «ORFEJ 9»
Pop opera, ki jo je uglasbil Tito Schipa mlajši. Tito Schipa ml. pa je tudi protagonist te pop opere, ki ponovno odpravi mitično podobo Orfeja. Zgodba je naslednja: Orfej se odpravi v peklo, da bi rešil Evridiko, toda na poti iz pekla jo spet izgubi. V družbi mladih ljudi, ki so zasedli zapuščen cerkev, ki ne služi več v nabožne namene, živi Orfej, toda v družbi mladeničev in deklet ne najde prijateljev. Edini prijatelj, ki ga ima Orfej v vsej družbi, je neki oskrbnik, ki mu pripoveduje o nekem fantastičnem mestu. Nato pa pride sem tudi Evridika in s tem ko prispe ona, je tudi Orfej osvobojen, nekako sproščen. In prva stvar, ki jo osvobodeni Orfej napravi je, da se oženi z Evridiko. Toda njuna sreča je kratkotrajna, kajti potujoči kramar, ki prodaja srečo v kapljah, omami Orfeja, ki zato ponovno izgubi Evridiko in se zato odpravi v svet. Na poti Orfej sreča veliko ljudi, ki prav tako kot on iščejo neko rešitev iz praznine, v kateri živijo. Toda za Orfeja ni rešitve, kajti izgubil je ljubljeno žensko in zato se njegovo življenje konča v smogu peklskega mesta
- 22.35 ARHIVIRANI PRIMERI
TV film — detektivka

JUGOSLOVANSKA TELEVIZIJA

- 9.30 in 10.30 TV SOLA:
Zrak, Nikolaj Kopernik, Narava, M. Feldman, Obiskali smo itd.
15.45 Oddaja: Mladost — Jedinstvo
16.20 Košarka: Rabotnički — Olimpija (prenos iz Skopja)
18.00 Obzornik
18.20 ALICE V CUDEŽNI DEZELI
Zabavni film za otroke, ki ga pa radi gledajo tudi odrasli ljudje
19.15 Risanka
19.30 DNEVNIK
19.50 Tedenski zunanepolitični komentar
20.00 Gledališče v hiši
Nadaljevanje, ki jo je pripravila beogradska TV
20.30 Smučarje s Karlom Schranzem — športna oddaja
20.40 ČEZ OCEAN
Iz serije «Človek brez meja»
Danes pride na vrsto druga oddaja iz potopisne serije, ki jo je pripravil Rudi Klarič. Ker je bila prva oddaja le bežen pogled poti neke ladje, bomo v današnjem filmu videli nekatere dele poti, ki smo jih v prvem filmu le zasliuli. Slediti bomo ladji in njeni posadiki od trenutka, ko zapljuje na široko morje, nato čez ocean, dokler ne zagledajo spet obale. Film je posnet na 25-dnevni poti od Kanarskih otokov do Indije na poti po Atlantskem in Indijskem oceanu. Gre za film o življenju in delu ljudi na ladji
- 21.15 VSE ZA LVI
Gre za ameriški barvni film, ki ga je režiral Daniel Mann. Ivi Moore, ki že deset let dela pri Austinovi kot hišna pomočnica, nepričakovano pove, da odhaja. To je hud udarec za vso družino, zlasti za hčerko Geno ter za hipija Tima, kajti izgubila bosta dobrega prijatelja. Pomisli, da bi Ivi najbrž morala najti moža. Z očetovimi vzezami povabita v hišo mladega prevoznika Jacka Parksa, ki pa noče sodelovati. Ko pa Tim ugotovi, da ima prevoznik v enem svojih velikanskih tovornjakov pravo igralnico, ga začne izsiljevati. In tako se Jack in Ivi vendarle seznani v hiši Austinovih. Njuno zблиžanje od začetka ne obeta pravega uspeha. Ko pa Ivi ugotovi, da je njeno ljubezensko zadevščino pravzaprav sprožilo izsiljevanje, se hudo razjezi, toda Jack se ne boji več niti polije niti izsiljevalca, in zasnuje lepo dekle
- 22.50 DNEVNIK

KOPRSKA BARVNA TELEVIZIJA

- 16.25 KOŠARKA: RABOTNIČKI — OLIMPIJA (prenos iz Skopja)
19.10 Otroški kotiček: Čudežni svet Walta Disneya
19.15 DNEVNIK
20.30 Svet o vojni: JUTRI BO PRIJETEN DAN
21.20 NACRT ZA UMOR — serijski film
22.30 Mali koncert: Kitaristka Alice Artz

TRST A

- 7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15
Poročila: 7.05 Jutranja glasba; 11.35 Iz tedenskih sporedov; 13.30 Glasba po željah; 15.45 Oddaja za avtomobiliste; 17.00 Program za mladino; 18.15 Umetnost in prireditve; 18.30 Pianistka Maria Fabbri; 18.50 Glasbena lepljenka; 19.10 Liki iz naše preteklosti; Karol Pahor; 19.20 Sladbe na skije; Franceta Prešerna; 20.00 Sport; 20.35 Teden v Italiji; 20.50 Odkrožna deska; 21.30 Popevke; 22.30 Četrte ure z Venutijem.

II. PROGRAM

- 7.30, 8.30, 13.30, 15.30, 19.30
Poročila: 7.40 Pevci lahke glasbe; 8.40 Stare popevke; 9.35 Strnjena komedija; 10.05 Popevke; 10.35 Glasbeni variete z Bramierjem; 11.50 Zborovsko petje; 13.35 Kako in zakaj?; 14.00 Plošče; 17.00 Ital. folklor; 17.25 Izžrebanje loterije; 17.30 Posebna reportaža; 19.55 Plošče; 22.50 Glasba v večeru.

III. PROGRAM

- 6.30, 7.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30, 20.30 Poročila; 6.15 Glasba za dobro jutro; 7.40 Jutranja glasba; 10.45 Glasba in nasvet; 11.15 Melodije; 12.00 Glasba po željah; 16.10 Poskočnice; 16.45 Za prijeten konec tedna; 17.15 Primorska in njeni ljudje; 18.00 Vročih sto kilometrov; 18.30 Zapoimo in zaigramo; 19.00 Prenos RL; 19.30 Pisan glasbeni spored; 20.45 Glasbeni weekend.

NACIONALNI PROGRAM

- 7.00, 8.00, 13.00, 15.00, 19.00 Poročila; 7.25 Jutranja glasba; 8.30 Jutranje popevke; 9.00 Vi in jaz; 10.00 Posebna reportaža; 11.10 Nemogoči intervjuji; 11.40 Izbran spored; 12.10 Lahka glasba; 13.20 Preizkušajo se dilemanti; 14.50 Znanstvena oddaja; 15.10 Oddaja za bolnike; 15.40 Veliki variete z J. Dorellijem; 17.45 Pariški deli; 19.15 Nabožna oddaja; 22.35 Razgabljanja.
- 8.30 Jutranji koncert; 12.20 Italijanski sodobni glasbeniki; 13.00 Glasba skozi čase; 18.05 Lahka glasba; 19.15 Večerni koncert; 21.30 Pisan glasbeni spored.

SLOVENIJA

- 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 19.00 Poročila; 6.50 Beseda na današnji dan; 8.10 Glasbena matineja; 9.05 Pionirski tednik; 9.35 Naš Plesni orkester; 10.15 Sedem dni na radiu; 11.15 Z nami doma in na poti; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Ob bistem potoku; 13.30 Priporočajo vam...; 14.10 S pesmijo po Jugoslaviji; 15.45 «Vrtljaki»; 16.45 Iz albuma lahke glasbe; 17.00 Aktualnosti; 17.20 Gremo v kino; 18.05 S knjižnega trga; 18.20 Rad imam Glasbo; 18.40 Ansambel Jožeta Kampača; 19.50 Lahko noč, otroci!; 20.00 Za prijetno razvedriljo; 21.30 Oddaja za naše izseljence; 23.05 S pesmijo v novi teden.

Horoskop

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Nove finančne perspektive, optimizem glede nekega novega dela. Prišlo bo do manjšega spora v družini.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Vaši nazorji bodo zbudili dokajšnje navdušenje pri osebah, ki jim ugajajo stare metode. Ljubosumnost.

DVOJČKA (od 21.5. do 22.6.) Ne morete biti vedno v ospredju. Privadite se tudi tega, da ostanete v senci. Preveč ste pohlepnji.

RAK (od 23.6. do 22.7.) Vzemite si toliko časa, da reorganizirate svoje delo. Kmalu boste ugotovili rezultate svoje dobre volje.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Ugoden dan za vse tiste, ki se ukvarjajo s trgovino in finančnimi posli. Posvetite vsaj malo pozornosti ljubljeni osebi.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Neko skupno delo bo rodilo zadovoljiv uspeh ter podčrta vašo vrednost. Tudi v družini vas bodo cenili.

TEHNIKA (od 23.9. do 23.10.)

Rešili boste spor, ki se že dolgo plete med vami in sodelavci. Poslušajte nasvete starejših ljudi. SKORAJTJON (od 24.10. do 22.11.) Morali boste za krakec časa odločiti važ

Rekviem za meglo

Mladi Angleži vse pogostejše napadajo stari britanski način življenja — Čaj ob petih pa je nespremenjen

OD NAŠEGA LONDONSKEGA DOPISNIKA

Britancev je po najnovejših statistikah natančno 54 milijonov 386 tisoč. In kaj je z vsemi temi Angleži? Ali so še vedno takšni, kot si jih predstavljamo v kakšni »Sagi o Forsythu«, s cilindri, plašči z zamegljenimi ovratniki in zvitiimi dežniki? Te nagleske narodne noše je sedaj čedalje manj na ulicah britanskih mest, z izjemo morda v londonskem centru — poslovnem središču Britanije — kjer še vedno veljajo stara tradicionalna pravila oblačenja in kjer bo direktor, ki »da kaj nase«, na leto potrošil za svojo obleko vsaj tisoč funtov (štiri stare milijone din).

Kdor bo iskal megline London, ga tudi ne bo mogel najti. Slovita londonska megla, ki nastopa še vedno v

Jugoslavija na švedski televiziji

Švede seznanjajo z razvojem samoupravnih ureditev v naši državi

STOCKHOLM, 3. feb. (Tanjug) — Švedska televizija je prikazala prvo od dveh oddaj, ki so ju švedski reporterji posneli v Jugoslaviji. Polurna oddaja pripoveduje o nastanku Jugoslavije, o diktatorski vladavini v medvojnem obdobju, o narodnoosvobodilnem boju ter o političnem in gospodarskem razvoju socialistične Jugoslavije.

Švedska televizija ugotavlja, da se Jugoslavija intenzivno razvija tako v gospodarskem, kot tudi v družbenem pogledu. O jugoslovanskem gospodarstvu pravi, da je odkrito in da se odvija na podlagi sodelovanja — s poslovnimi aranžmaji in investicijami z najrazličnejšimi državami, tako vzhodnimi kot tudi zahodnimi.

Del oddaje je posvečen tudi razvoju samoupravnega sistema v Jugoslaviji. Švede seznanja s tem, da delavci v jugoslovanskih podjetjih odločajo praktično o vseh vprašanjih. V oddaji sta posebej poudarjena solidarnost in razumevanje razvitejših republik, ki skrbijo za nezadostno razvite kraje v državi.

vseh kriminalnih, je »zaradi sprememb v uporabi go, iva in postroženja zakonodaje o prezačevalnih napravah in industriji« (pritožnik »Britanija 75« ministarstva za informacije) povsem izginila iz Londona. Z najvišje zgradbe v mestu, poštnega stolpa, je ob lepem vremenu moč videti tudi do deset kilometrov daleč, s čimer se lahko pohvalijo le redke svetovne metropole.

Cepprav angleški mlini meglejo počasneje od božjih, kot pravijo, se tudi angleška družba kot taka polagoma vendarle spreminja. Dolge vrste skupaj zbitih pritličnih hiš v mestih se čedalje bolj cepijo na individualne stojke hišice. Vedno očitanejši danes živi v povsem ločenih zasebnih hišah, v katerih žive družine s povprečno manj kot tremi družinskimi člani. Razlog za to je predvsem nizki nataliteti in povečani tendenci med mladino, da se čimprej odcepijo od staršev. Si poišče svoj lastni dom; pa tudi zaradi naraščajočega števila starejših ljudi, ki žele živeti ločeno od svojih potomcev. Odraslost med starosti in otroki je pri Angležih dosegla že tolikšne razsežnosti, da otroci po več mesecev naprej javljajo staršem svoje obiske, pri čemer tudi natančno navedejo, koliko ur oziroma dni (o tednih seveda ni govora) namenjajo ostati na obisku.

Otočki sociologi tudi ugotavljajo, da se je močno spremenil odnos med mlajšo in starejšo generacijo. Sedanja mlada generacija otročito bolj sproščeno in v večji meri kritizira tradicionalne britanske institucije in si tudi prizadeva v večji meri za vpliv pri oblikovanju nove angleške družbe.

Navzlic delni diskriminaciji pri zaposlovanju žensk (nižji dohodki za ista opravila kot jih opravljajo moški, razlikovanje med »moškimi« in »ženskimi« poklici), se ženske zaposlujejo v čedalje večjem številu. Posledica tega je, da ženske porabijo čedalje manj časa za gospodinjstva opravila, število gospodinjstev pripomočkov pa narašča. Devet desetih britanskih gospodinjstev ima sesalce za prah, več kot dve tretjini pralne stroje, tri četrte vseh družin ima hladilnike, malodane vse se lahko pohvalijo z električnimi likalniki, ena tretjina gospodinjstev pa ima različne električne mikserje.

Otočani se na splošno dobro in zdravo hranijo. Zaradi zvišanih cen govejega in ribjega mesa (približno 70–80 dinarjev za kilogram »boljšega« za zrezek, povprečna tedenska plača pa je, za primerjavo, kakih 1800 novih dinarjev) je na jedilniku angleške družine čedalje pogostejše piščanec, ki je nekdo veljal za »drugarazredno« hrano. Britanci sedaj pojedjo tudi več sira in zelenjave kot pred 10 leti. Medtem pa je potrebnaja kruha in moke upadla. Dobro se godi tudi poldrugemu milijonu psov, za katere hrano potrošijo lastniki več kot 140 milijonov funtov (5,5 milijarde novih dinarjev).

Edina tradicija, ki so ji ostali Angleži resnično zvesti, je angleški čaj z mlekom. Ta je še vedno glavna osvežitvena brezaalkoholna pijača in zdravilo za vse bolezni — pa tudi dober izgovor za počitek, saj je popoldanski čaj Angležem še vedno tako sveto opravilo kot muslimanu obvezni poklon v Mekki.

MITTA MERSOL

HERBLOCK

NEVARNA LOGIKA

Ford: Takole dosežemo boljše ravnotežje »The International Herald Tribune«, Pariz

Spodrezani frak

...V Čadu so preizkusili novo metodo psihološkega preprečevanja. Radio je 27. decembra lani po sredoval »glas prednikov«, ki je čadski državljani, ki so podpirali predsednika Tombalbaye in njegovo stran. Kakor se je zvedelo, je poslušal »prednikov« svoj glas neki mavretanski parlamentarec, osebni prijatelj in zasebni svetovalec predsednika Tombalbaye. Za zdaj še ni znano, kakšen vpliv je imel »glas prednikov« na prebivalstvo ...

To je bilo v času, ko je bil Richard M. Nixon ameriški predsednik, Laroe pa trgovski potnik. Ker pa je ugotovil, da je na moč podoben samemu predsedniku, je menjal ime in priimek in to podobnost pričel s pridom »uporabljati«. Leta 1970 je kot njegov dvojnižni začel potovati po Ameriki, pritrjel je predstave, nastopal na TV in zaslužil tetno po 50.000 dolarjev. Vse pa se je jadrilo, ko je predsednik Nixon odstopil. Sedaj ne za njima nikogar več, niti da vidi original niti dvojnika. Vendar, med njima je razlika: medtem ko original prejema pokojnino, njegov dvojnižnik od vsega lepega nima več nobene koristi ...

Delavci zasedajo tovarne

V Belgiji so delavci zasedli tovarne, ki so jih uprave zaradi nerentabilnosti zaprle — Zahteve za nove investicije ali nacionalizacijo tovarn

OD NAŠEGA BRUSELSKEGA DOPISNIKA

BRUSELJ, 6. feb. — V obdobju gospodarske krize v Belgiji vse pogostejše prihaja do pojavov, ki kažejo na to, kako skozi »snežno odejo« državnega in podjetniškega pa tudi strankarskega birokratskega aparata čedalje bolj sili na plan nekaj novega. Kapitalisti tovarne zapirajo, delavci pa jih zasedajo in sami nadaljujejo s proizvodnjo in poslovanjem.

V nekem malem peskovniku je nekaj deset delavcev nadaljevalo z izkopom, prodajo in razvažanjem. Nekatere druge so v neki »goffrier« (obrat za izdelavo posebne vrste peciva) ženske v starosti 15–30 let nadaljevale s peko in uvedle samopranje, potem ko je stari lastnik objavil stečaj podjetja. V drugi polovici januarja pa sta belgijsko delavsko gibanje razgibali zasedbi dveh večjih tovarn v valonskem delu Belgije.

Zaradi zastaja v prodaji avtomobilov in zaradi gradbene krize zelo prizadeta belgijska steklarska industrija. Zato je država kot večinski delničar steklarne v Val-Saint-Lambertu sklenila preusmeriti in omejiti obseg proizvodnje. Od 640 delavcev bi jih v najboljšem primeru ostalo na delu okoli 200, če bi ohranili eno samo proizvodno linijo, ki pa bi lahko postala rentabilna šele čez nekaj let. V kolikor pa bi prešli na obrtniško proizvodnjo steklenih izdelkov, bi delalo samo okoli 80 delavcev, vendar pa bi steklarne lahko v kratkem času postale v majhnimi investicijami rentabilne.

Obe rešitvi sta za delavce nesprijetni in ker vedo, da nimajo kaj izgubiti, so se odločili za zasedbo tovarne in napovedali boj za ohranitev zaposlenosti.

Od preteklega četrtka je steklarne v Val-Saint-Lambertu postala belgijski »LIP«, kajti delavci s pomočjo treh komisij upravljajo, vodijo proizvodnjo in organizirajo prodajo. Iz izkupičkega prvega dne prodaje so si izplačali zaostale plače, po dveh tednih prodaje pa bodo zopet delili dohodek. Vendar se de-

lavci zavedajo, da dolgo ne bodo mogli nadaljevati, kajti proizvajalna sredstva so zastarela in če jim propade zadnja peč, ki se obratuje, ne bodo mogli več nadaljevati s proizvodnjo. Investicije v eno samo proizvodno linijo, ki lahko zagotovi delo 150–200 delavcem, pa znašajo od 350–450 milijonov belgijskih frankov. Zato je cilj sedanjih zasedb tovarne omejen predvsem na ohranitev čimvišjega števila delovnih mest.

Se bolj zagrižen boj vodijo delavci v steklarni »Glaverbel« v Gillyju, ki jo je leta 1972 prevzela francoska družba »BSN«. Leta je 10. januarja sporočila, da bo s 1. februarjem zaprla obrat v Gillyju in da nima nobene druge zaposlitvene možnosti za 600 delavcev. Direkcija je odločitev opravičevala s slabimi konjunkturalnimi položaji in z njunim uvajanjem tehničnih napredka, ki ima za posledico zmanjšanje števila zaposlenih. Delavci se niso strinjali niti z odločitvijo niti z obrazložitvijo, ampak so takoj izvolili zasedbeni komite, v katerem so bili po trije delavci iz vsakega sektorja. Pomoči so organizirali posebno stražo, da jim ne bi ugasnili peči. Poleg tega je v naslednjih dneh 200 delavcev zasedlo sedež družbe v Boisfortu ter pisarno generalnega direktorja, medtem ko so vse steklarne v pokrajini Charleroi izvedle enournu solidarnostno stavko.

Stavkovni komite je objavil tudi posebni manifest, s katerim so delavci zavrnilli razloge za zaporo steklarne in postavili jasne zahteve. Po mnenju delavcev odloči-

tev družbe ni posledica težkega gospodarskega položaja, ampak pomeni neposredni napad na delavsko in sindikalno gibanje. »Če obrat v Gillyju ni več rentabilen niti konkurenčen, je temu kriva družba, ki ni hotela pravočasno pričeti s potrebnimi investicijami, ker je multinacionalna BSN premisljeno raje investirala tja, kjer je lahko ustvarila več profita.«

Družba BSN je namreč 15. največje francosko podjetje, ki zaposluje 73.800 delavcev na raznih koncih sveta. Zadnja leta se je bolj preusmerjala v prehranbeno industrijo, kjer je znana po mineralni vodi »Evian«, pivu »Kronenbourg«, limonadi »Gin« itd. Pri tem je družba dosegla izredne rezultate, saj je leta 1972 postala svoje dobičke za več kot 30 odstotkov, leta 1973 pa za 32 odstotkov. Samo s proizvodnjo ravnega stekla je po navedbah družbe same lahko z dobičkom in amortizacijo enega leta izgradila nov sodoben steklarski obrat, ki stane okoli 2,5 milijarde belgijskih frankov.

»Delavci Glaverbel-Gillyja nismo pripravljeni nositi stroškov anarhije in kapitalističnih racionalizacij iz konkurenčnih razlogov in zaradi gonje za maksimalnim profitom«, lahko preberemo v

»Manifestu«. Zato so delavci zahtevali preklic odpuštev iz dela in zapore obrata ter izgradnjo sodobne steklarne iz prej ustvarjenih dobičkov. V kolikor pa bi družba BSN vztrajala pri odločitvi, delavci zahtevajo brezpogojno nacionalizacijo vseh obratov skupine »Glaverbel« in izgradnjo sodobne tovarne, v kateri naj bi uvedli 38 urni delavnik in delavski nadzor.

»Če je vlada pripravljena plačati 15 milijard za nakup vojaških letal, potem lahko zgradi tudi sodobno steklarno za 2,5 milijard«, so delavci zapisali v »Manifestu«, v katerem zahtevajo tudi da ogromni napredek storilnosti zaradi uvajanja sodobnih strojev izrabijo v prid človeka ne pa v njegovo škodo.

Po slabih dveh tednih so delavci res dosegli preklic odločitev in s to zmago dokazali, da je Gilly res eno najbolj organiziranih in borbenih središč delavskega gibanja, ki pa se čedalje bolj razvija mimo političnih strank in celo mimo uradnih sindikalnih vodstev, ki so se po mnenju delavcev preveč zbliževali z vlado. Tako so delavci prisilili socialistični sindikat FGTE, da sprejme ohranitev steklarne v Gillyju kot predpogoji za kakršnokoli »splošen sporazum« o zaposlenosti z delodajalci in vlado. Kajti vojna po mnenju delavcev iz Gillyja še ni končana, saj bo družba BSN tudi po izgubljeni bitki še naprej skušala na razne načine streti žarišče delavskega gibanja v Gillyju.

BORIS VERBIĆ

Berite

Primorski dnevnik

Računati. Računam. Računajte. Računam na pamet. Računam iz glave. Računam na prste. Računati na prst. Računati na stroj.

Slovenski pravopis — zadnji, izpred dvanajstih let — ne računa, da bi znali še kako drugače računati. Vse, kar še bo, ali je pozabljeno, razreši z večno resnico: Računati z razmerami.

Dandanašnji solarji računajo z množicami. Kasirke seštevajo na blagajno, ki zapisuje. In vsak branjevec — tudi tisti, ki prodaja mandolate v »Sanghajcu« na oni strani Ponc — si omisli kalkulator.

Narčni prihodnosti — pri nas pa časi tudi vsakdanje plače — se kujejo v velikih kompjuterjih.

V kredenci spominčkov hranim ščet in soroban — ruski in japonski računalnik z lesenimi kroglicami. Ščet ima umetelno izrezljan okvir in soroban se blešči od samega laka. Na moliku tistega boga, ki v banki svoj oltar ima, mi je nekdo izračunal »buhalter iz alpijerja« na Kavkazu, ki se s prsti bliskovito premetaval kroglice, koliko čokolade mi pripada po normi za vzpon na Elbrus. In lečate jagode na sorobanu so bile za postevanek gejski, ki je sladokuscem zaračunavala sake in šašimi — mlečno vino in surove ribe.

Postavljam se — gledalci kar verjeti ne morejo — kako se seštevja pa tudi deli (kar mi gre slabše od rok) na paternoster iz jagod nanizanih na vzporednih žicah, ki v vrstah, druga od druge, pomenijo enice, desetice, stotice, tisoč do milijonov. Na soroban gre še hitreje, saj je računalnik poprek predeljen z letvijo, da je nad mostovžem v vsaki vrsti le po ena jagoda, pod njim pa pet. Zgornja jagoda je vredna pet enot, spodnjih pet pa vsaka po eno.

Po tistem sem včasih zatrobil za višek predstave. Na dan sem privlekel računalniček, ki ni večji kot škatici cigareti, pa nanj bliskovito — s tipkami, ne s kroglicami — množil in delil na osem mest. In malemu matematiku ukazal, naj si zapomni številko, ki sem jo čez čas spet priklical v spomin.

Zdaj od računanja na kroglice še kdo pade na zadnjico. Elektronskemu kalkulatorju pa se nihče ne začudi. Saj ga ponuja vsaka izlozba in odkar je prišla v digitalna jadra slutnja konkurenčnega vetra, kalkulatorji še pri nas ne stane več kot dva zelena. Celotni otroci mi več ne verjamejo, da so v škatici iz plastike skriti pritlikavi matematiki, ki bliskovito in nezmotljivo seštevajo, odštevajo, množijo in delijo in, če je računalniček bolj dragocen, razrešijo tudi sila zamotane račune.

Pa je bila laž blizu resnice. Če vas premaga radovednost in razstavite kalkulator, se namreč izkaže, da je drobovje na prvi pogled sila preprosto: Najprej »solata« zvez, ki vodijo drugi tipk, s katerimi se ukazujejo računske operacije; potem so notri še baterije in zgoraj je številčnica, ki pove rezultat.

Pritlikavega matematika skoro ne opazite. Skrit je v majhnih ploščici,

v kalkulatorjevih možganih, ki ni večja, kot je noht na mezinu. Med brati stane tista ploščica največ deset dolarjev.

Integracija v mikroelektroniki

Zdaj nastavljam hrbet, da me zaden kamen, ki mi ga kdo vrže čez postno predal 29. Poenostavljam, čeprav premočno znam, da bi bil lahko preprost. Izjavim, ker čutim, da se pri nas računalništvo preveč zavija v skrivnostnost. Delavski sveti, ki še računajo na papir, in direktorji, ki si pomagajo na prste, preradi naseđoje programerjem, ki jim obetajo čudež od bleščočih elektronov in zele- no mežikajočih kalkulatorjev. Potem pa na elektronske možgane računajo, koliko od osebnega dohodka zneso članarina in kompjuterjev jezik, pravi- jo, je kriv, da v program ni mo- goče prevesti misli, ki izvirajo iz pa- metne razprave navadnih možganov.

Zavestem se: Ne računajmo več na prste! Pa tudi za to, da naj bo sram tistega, ki misli, da se že na prvi pogled spozna, koliko velja, če nosi v žepu kalkulator. Da so elek- tronske številke podobne nekemu polo- žaju, ne pa znanje zvitega računarja.

Zakaj vsa umetnost iz kalkulatorja je skrita v tistem majhnem možganč- ku, ki je pameten dovolj, da nezmo- livo obrača številke. Stisnjem je, prav neverjetna gneča je od množice elek- troničnih krogov, ki so drug ob drugem povezani in nanizani tako, da znajo logično presojati. Zakaj samo nezmo- livo je integrirano vezje — množica električnih krogov na silicijskem kri- stalu — in bliskovito zna računati, da človeku zastane dih.

Umetnost velikih odgovorov se sežida, ko se sestavljajo množice kro- gov k množicam in si operacije sle- dijo po navodilih, ki smo ga bili na- ročili računalnikovemu »spominu«.

Rad priznam, da o vseh teh stvar- eh ne vem nič več, kot nauči otro- ška enciklopedija.

Osnovno tehnološko vprašanje je to- rej, kako na kar najmanjšem prostoru in kar najbolj poceni pa zraven zanesljivo povezati — namesto me- haniških stikal in elektronov — veliko hitrejših naprav, kot so tranzistorji, diode, upori in kondenzatorji. Zdaj naj se dvignejo reklame fanfare: »To je mikroelektronika — pritlikavi velikan sodobne tehnologije«. In tako sem po ovinkih, obremenjen z vzgojo, kjer je bila poštevanka oslovski most, pripeljal pričujočo zgodbo tja, kjer bi jo moral začeti. Žepni kalkulator je bil le za primer, kako je mogoče s pridom uporabiti integrirana vezja.

»Iskra« se odloči za MOS, da ne zaključ: »SOS«

Po integriranih vezjih sem začel spraševati v razkošnem direktorskem nadstropju, 150 metrov (eno presto- panje z dvigalva v dvigalo) nad vrve- žem središča, Pittsburgha. Bilo je v jelemnem črnem nebotičniku, ki si ga delita orjaški družbi »US-Steel« in »Rockwell International«, ko sem de- setim milijardam nevtronov, »name- ščenih« v lastni lobanji, kot se reče po računalniško, vstavil informacijo, da sta naša »Iskra« in »Rockwell« podpisala načelni sporazum o sode- lovanju v mikroelektroniki: v upanju poglavljenih zvez tudi na drugih po- čitjih.

»Iskra« bo poslej izdelovala inte- grirana vezja, ki se jim reče MOS/LSI.

Predsednik Andrej Marinc je so- dil, da je storjen pomemben korak, ker gre za prenos najbolj napredne tehnologije, ki so jo Američani doslej skrbno varovali, in ker je sporazum zastavljen tako, da je upati na po- globljeno gospodarsko sodelovanje v prihodnosti.

Tistim, ki se na posel spoznajo, pove že kratka MOS/LSI dovolj. Za nas, ki nismo »posvečeni«, najprej po- jasnijo uporabnosti:

»Mikroelektronika, ki se je bomo zdaj lotili, je samo nadaljevanje tega, kar že delamo. Prestopili bomo prag tretje revolucije v elektroniki, saj se bomo sodobne tehnologije lotili pri izviru, tam kjer se začne. Če ne bi začeli zdaj, bi v nekaj letih zaostali, da bi ne znali več naprej.« Tako, po svojih besedah brez elektronskega spomina, ponavljam, kar je takrat re- kel Jože Huijs, glavni direktor »Iskre«.

Charles Kovač pa, glavni direktor Rockwellove tovarne za mikroelek- tronske elemente, ki se je od srca za-

vzemal navezati gospodarske stike s starim krajem, se je smejal tako na široko, da ni bilo dvoma, da prav njemu velja zahvala »Iskre« za dobro opravljeni posel. Mi je rekel ob slo- vne Kovačev Charly iz Domžal »(Tam v vrtu Evrope, so se mi rodili star- šiči), da bo zdaj lahko pogostejše pri- hajal k nam, saj dandanašnji tudi iz Los Angelesa ni daleč — še posebej če gre za službeno pot.

In zdaj nadaljujem s predstavitvi- jo junaka naše fabule: integriranega vezja MOS/LSI.

Po modrosti iz leksikona je inte- grirano vezje pomanjšano elektronsko vezje, kjer se po različnih postopkih formirajo številni aktivni in pasivni elementi, ki so med seboj povezani z ustreznimi prvotnimi potmi.

»Ni ga elektronskega vezja.« mi vli- va v glavo direktor iskrinskih inova- cij Miloš Kobe, ki bi ga ne mogli nadomestiti z integriranim vezjem: Vsako in povsod!

Kratko tako: razložimo: MOS pomeni, da gre za kovinsko- oksidni polprevodnik. Tako opisemo postopek. Najprej mora zrasti pet centimetrov debel silicijski kristal. Potem ga s diamantnimi žagami raz- režejo v »wafere«, na rezine, in na- nj, pri visoki temperaturi, spravijo oksid. Na rezini nato z jedkanjem in difuzijo, ki se ustvarja višek ali primanjkljaj elektronov, pa z napar- jenjem kovine — skozi vrsto mask, ki so drugačne za vsako vezje, za vsak namen — izoblikujejo na eni rezini tudi nekaj sto enakih integri- ranih vezij.

Kako stisnjeno, kako integrirano je vezje, pove drugi del kratice, LSI pomeni, da gre za najvišjo stopnjo integracije, za takšno vezje, kjer je lahko na kvadratnem centimetru kar 25.000 in več različnih elementov.

MOS torej pomeni tehnologijo in LSI, kako daleč so prišli.

in kondenzatorje — najmanjše, kar jih imajo — bi bilo vezje veliko kot črna, managerska aktovka — vulgo menaška.

Tako velik bi bil, seveda, tudi »žep- ni« kalkulator.

Gremo v trgovino kupit en MOS/LSI! Vabim kar tako, za primer.

Ponudijo nam ga v lični škaticici, poprašajo, za kaj ga bomo potrebo- vali. Če so želje standardne, ni težav, če bi radi vezje po želji, potem se narodilo zaplete.

Za uporabo je »chip« vložen v ohišje. Z zlatimi žicami, ali kako dru- gače, ga na pol avtomatizirano pri- vezjejo na kontaktne nožice.

Prvi korak v sodelovanju med »Iskro« in »Rockwellome« je tak, da bodo v Ameriki izdelovali »wafere«, pri nas pa jih bodo dobili na »chipe«, jih preskušali in montirali. »Iskra« bo zastavila, kjer je največ dela. Iz- meček je zelo velik, preskusi tako natančni in montaža tako zahtevna, da stane tisto delo, ki ga bodo oprav- ljali pri nas, kar osem desetini cene, ko se MOS/LSI prodaja.

Zraven je namen, da se v pri- hodnosti obvlada celotna proizvod- na pot — kolikor je le gospo- darno. Ze danes namreč na ljub- ljanski elektrotehniški fakulteti, za zdaj samo v laboratoriju, načrta- jo vezja in izdelujejo »wafere«, in nobene ovire ni, ki bi je ne bilo mo- goče kmalu premostiti, da bi integri- rana vezja, za poseben, neobičajen namen, kmalu ne uspeli proizvajati tudi sami.

Ni dvomit, in tudi dokazov ne manjka — iz domačih in tujih logov — da smo lahko soustvarjalci največ- jih dosežkov sodobne elektronike. Naj spomnim na žepni računalnik Hewlett-Packard — višek kalkula- torске modrosti s celostranskega ogla- sa v vsaki ugledni reviji — ki kakor za šalo računa z naravnimi logaritmi in je zdaj, v zadnji različici, čeprav velik le za dan, tako zelo pameten, da ga programirate z magnetno kar- tico. Zasnovala sta ga slovenska in- ženirja Fazarinec in Rode.

In ne bo mi žal še enkrat pono- viti, da sem samo za primer kopal po razdrtem kalkulatorju. Vsak »chip« je, na primer, že zdaj lahko možganček, ki uravnava, kako naj črpalka ubriz- gava gorivo v avtomobilski motor. Skrbi lahko, da zavore na tovrstniku nikoli ne blokirajo. Uredi, da se v ti- skarskem stroju vedno ujema barva na barvo. Pomaga brati rokopis, ki ga časnika, natipkanega in poprav- ljenege, porine v elektronski čitalnik, ki besedilo samodejno postavi za tisk. Integrirano vezje je ravna pletilni stroj,

da je vzorec na vsakem kosu plete- nine drugačen, kot je bil prejšnji, da je vsak pulover, kot bi bil iz butikla. MOS/LSI pomaga policajem preuče- vati prstne odtise. Navsezadnje, z in- tegriranim vezjem (in posebnim za- slonom), bo barvni televizor prihod- nosti tenak kakor knjiga.

»In kar je še posebej pomembno,« mi pravi inženir Kobe, ko ga zanese v integrirano (LSI) prihodnost, »ve- zja, ki jih bomo proizvajali, so 10.000- krat bolj zanesljiva, kot so današnja.«

Reklama iz vesolja

Zaradi izjemne zanesljivosti, pa takrat, ko je šlo za vsak gram, so začeli uporabljati integrirana vezja: pri radarjih, pri usmerjanju izstrel- kov, v letalstvu, na poti v vesolje. Morda so prav elektronski možgani predlagali svovlasemu Rockwellu, ki se podpisuje junior, da bi veljalo zdaj, ko se koncem podaja na svetovna tržišča in ne čaka več samo na vesolj- ski in vojaški proračun, preleviti v slavo potovanja na Luno okinčane može v bussinesmane, ki si jem odpro vsa vrata.

Mike Vucelić, naše gore list — sre- čal sem ga v Londonu, kjer je zdaj na konici Rockwellovega prodora v Evropo — ni imel diake na jeziku, ko sem ga vprašal, kako je od znamen- itega inženirja za vesoljske polete pro- moviral v trgovca. Rekel je: »Saj ven- dar prodajam, kar smo nekoč izde- lali za vesolje, ko se ni vprašalo, ko- liko stane. In to se bosta julija zdru- žila Sojuz in Apollo na tirnici okrog Zemlje, ko se bosta staknila čez pri- stajalni obroč, ki smo ga, tako kot tudi ameriško vesoljsko ladjo, izde- lali v Rockwellu, bomo imeli rekla- mo v vesolju — tudi za naša platitša in zavore, tudi za našo mikroelek- troniko.«

Vesoljska propaganda za prevzi- šenost tehnološke prednosti ...

Če je samo reklama, je škoda de- narja: Zakaj zadnjič sem spet »čaral« na žepni računalnik, ko so me četrtolke iz osemletke postavile ob zid, da sem moral izdati zadnjo skrivnost: »Elektronski možganček zna računati samo s takšnimi številkami, ki se da- jo napisati z ničlami in enojkami.«

Zasmejale so se mi na ves glas: »Misliš na številca, zapisana po dvoji- ško. Saj to zna vsak otrok.«

Potem so me poučile, da je 20 po dvojiško 10100, in 1000 — 111101000. Da je 3-krat 19, kot bi trikrat šestel 1001. In da žepni računalnik sploh ni preveč pameten. Le priden je od sile in hiter in zmota se ne.

Zaploskale so mi — kot so mi včasih, ko sem še lagal, da so v pla- stični škaticici skriti pritlikavi mate- matiki — ko smo kalkulatorju uka- zali deliti dve zelo dolgi številki, pa je za trenutek pomežiknil — »moral je pomisliti«, so rekle — preden je zablskal rezultat.

Po tem smo zmnožili, koliko bi stali človeški možgani, če bi jih po- skušili ponarediti. Računali smo, da bi si tovarna za vsako umetno celico zaračunala po 20 par in za vsako električno zvezo med njimi po štiri pare. Kompjuter — pameten za eno samo glavo — bi stal štiri trillijone dinarjev. Štiri milijarde krat milijardo.

Ante Mahkota

IZBOR IZ DELA

Kako pridelati več hrane?

Na kongresu v Novem Sadu bo zbranih okrog 2500 strokovnjakov

BEOGRAD, 3. febr. (Tanjug). — Pod pokroviteljstvom predsednika republike Josipa Broza Tita bo septembra v Novem Sadu jugoslovanski kongres o proizvodnji človeške hrane v naši državi.

Ocenjujejo, da bo na kongresu sodelovalo okoli 2.500 znanstvenih in strokovnih delavcev iz neposredne proizvodnje in zainteresiranih ustanov. Kongres bo delal v plebenu v osmih sekcijah, prebrali pa bodo 353 referatov in koreferatov 570 avtorjev. To je danes novinarjem povedal podpredsednik organizacijskega odbora za ta kongres Milun Ivanović.

Na kongresu, ki bo najpomembnejše zborovanje pri nas o vprašanju kmetijske-industrijske proizvodnje, bodo razpravljali o možnostih, da povečamo proizvodnjo hrane. Hkrati naj bi dal kongres svoj prispevek k realnemu planiranju razvoja kmetijske in prehranske industrije v prihodnjem srednjeročnem programu, kakor tudi v dolgoročnem razvojnem načrtu Jugoslavije.

Še ena peč v jeklarni Štore

Nova investicija bo pripeljala k večji rentabilnosti proizvodnje

ŠTORE, 5. febr. — V železniški jeklarni Štore so pripravili program za postavitev še druge elektroobdelne peči v novi jeklarni.

Pri gradnji hale za kontinuirano vlitje jekla in takojšnje valjanje so že pred leti upoštevali to možnost. Zaradi tega bodo stroški za novo peč dosti manjši.

Nova investicija bo veljala okrog 120 milijonov dinarjev ter bo pripomogla k večji rentabilnosti jeklarne in valjarne, saj morajo sedaj polovico jeklenih gredic vžati. Pozneje bo uvoz gredic v celoti odpadel. Po zgraditvi druge elektroobdelne peči v novi jeklarni bodo opustili dotrajano Siemens-Martinovo peč v stari železarni.

Storska železarna, ki ima za vse svoje obrate dovolj naravnih, letos dosegla milijardo in 100 milijonov dinarjev realizacije. Ker je povpraševanje po proizvodnih črne metalurgije na trgu zelo vroče, delajo v železarni večkrat tudi ob sobotah in nedeljah. FRANJO KRIVEC

ZAPIS IZ SRBSKE VASI

Njihovi traktorji

V srbski vasi dela zaradi varnosti eden v tovarni, drugi doma - Vsak dan več lastne strojne opreme - Šolanje

OD NAŠEGA BEOGRAJSKEGA DOPISNIKA

BEOGRAD, februarja — Vas Bratinac, ki leži kakih deset kilometrov od Požarevca, je vsaj po našem tipično srbska. Vsaka tretja od približno 200 družin ima kakega svojega člana v eno nogo v družbenem gospodarstvu, z drugo pa na lastni kmetiji.

Zakaj takšna dvonost in odkod izvira? Mar danes zares ni mogoče več živeti od zemlje, še zlasti, če je tako plodna, kot so njive v vasi Bratinac?

»Ne, da ne bi šlo, a nekako varneje je, če se v hišo steka vsaj ena plača,« nam je pojasnil ta polj eden od starejših vaščanov v Bratincu Žika Stojković. »Zdaj, ko gre z živino slabše, se družine, v katerih ni hiše, v službi, težje prebija. Tam, kjer imajo plačo, pa si bodo malo zategnili pas in jim ne bo treba na vrat na nos klati živine in je prodajati po ceno; jutri, ko bo kriza mimo, pa jo bodo prodali z dobičkom.«

Tako nam je povedal stari Žika, ki skupaj s sinom Zarkom obdeluje devet hektarov zemlje. Žika Stojković, Sava Milošević in mnogi drugi kmetje iz vasi Bratinac se strinjajo, da se ni ne za tovarno ne za zemljo dobro trgati na dva konca. A brž pravi: »Z 200 tisočaki v mestu ne moreš živeti, le z zemljo preživljati pa se je tudi težko, saj nikoli ne veš, kaj te bo zadelo: ali suša, potop ali cene.«

Seveda sta takšna računila in modrovanje bolj značilni za starejšo generacijo na vasi. Osemindesetletni Živkov sin Zaro že gleda bolj stvarno in bolj optimistično.

»Stvari se spreminjajo in v kmetijstvu lahko vse bolj delaš in zaslužiš. Hodil sem v gimnazij, pa sem moral šolo pustiti, ker je bilo treba delati na zemlji. In ne

kesam se, da sem to storil. Imam prijatelje, nekdanje sošolce, ki so danes pravniki, ekonomisti in inženirji. Ničde od njih si ni mogel s plačo zgraditi hiše, nekateri pa še čakajo na družbeno stanovanje. Jaz pa sem z delom na zemlji zaslužil za hišo in traktor pa še za druge stroje,« pripoveduje Zarko.

Traktor, stroj, na katerega je še pred kakimi petnajstimi leti gledal povprečen srbski kmet z nezaupanjem, je postal zdaj prava obsednost. V desetih letih se je število traktorjev v lasti srbskih kmetov povečalo od približno 2000 na 39.000. Bilo bi jih še več, če jih na tržišču ne bi občasno zmanjkalo.

V nekaterih vaseh, tudi v Bratincu, se je število traktorjev tako povečalo, da bi se upravičeno vprašali, ali ne gre za nesmotrno investicijo. V Bratincu imajo na primer 500 traktorjev in 900 hektarov njiv; torej en traktor na 18 hektarov, v Ameriki pa pride po en traktor na 42 hektarov.

Zakaj toliko traktorjev, tovariš Zarko Stojković, tovariš Saviša Jovanović?

»Lahko bi jih bilo tudi manj, če bi... A če ima vsi sosed traktor, zakaj bi si ga moral sposojati pri njem in mu plačevati? Saj ga lahko tudi sam kupim?«

Slaviša je mlad gospodar, predsednik mladinske organizacije v vasi, na posestvu, ki meri 6 hektarov, pa ima poleg traktorja še deset priključnih strojev.

»Na vasi je pač tako: zanesljivo lahko računaš le na tisto, kar imaš na svojem dvorišču,« je povedal Slaviša. »Sicer pa, ali ni za družbo bolj koristna naša investicija — 7 milijonov — v traktor, kot vaša, mestna — v avto? Povrhu pa vam avtomobile dajejo še na kredit.«

Njegovo veličanstvo traktor je spremenil doverljivega hleva v — garažo. Ker nimajo servisov za popravila, se vsak od lastnikov trudi, da bi dokazal, kako mu je uspelo razvozlati skrivnostni traktorskega mehanizma; sam ga popravlja in si pomaga z rezervnimi deli kot ve in zna.

Zaradi traktorjev, kombainov in drugih kmetijskih strojev, ki jih pri obdelovanju zemlje vse več uporabljajo, se s tretjo generacijo zavezanja na kmetih nekaj povsem novega. Stariši zdaj vse branijo več svojim otrokom, da bi nadaljevali šolanje v srednjih šolah. Najpogostejši jih celo nagovarjajo, naj se izučijo kakor obti ali konjodnja kmetijsko šolo. Pa ne zato, da bi si iskali delo drugje, temveč da bi jutri domačo zemljo obdelovali z več znanja.

Vendar pa danes ni več redkost, da je med zaposlitvijo in delom na zemlji vse manj omanjavanja. Tudi med tistimi, ki imajo svoje polje, je v zadnjem času veliko takih, ki so ostali na zemlji. To je še zlasti značilno za kmetije, ki se po posesti približujejo maksimumu.

SLOBODAN VUKMIROVIČ

Pomembna rekorda v Velenju

Največja proizvodnja v TE Šoštanj in velenjskem rudniku lignita

VELENJE, 3. febr. — Termoelektrarna Šoštanj še daljša obratuje s polno paro. Tudi v januarju je bil njen proizvodni plan sila visoko postavljen. Delavci so ga uspešno izpolnili in celo presegli za 14 milijonov kilovatnih ur ali 5,8 odstotka. S tem je bila dosežena doslej največja mesečna proizvodnja — 256 milijonov kilovatnih ur na pragu elektrarne. Več kot četrtina milijard kilovatnih ur v enem mesecu predstavlja, še posebno v tako sušnem obdobju, velik delež vse električne energije, ki se steka v naše omrežje.

Tudi rudnik lignita Velenje je bil v januarju zelo uspešen, saj so rudarji nakopali 376.000 ton lignita v 25 dneh. Tako so dosegli največje povprečje v enem mesecu izkopanelega premoga — 15.040 ton, zadnji dan v januarju pa tudi rekordni dnevni izkop 18.400 ton premoga.

Vsekakor pomenijo za rudarsko-elektroenergetski kombinat Velenje ti rezultati njunih največjih tozov spodbuden začetek dela v letošnjem letu. Kombinacijo je lažje proizvesti 38,88 vse porabljene oziroma 42,72 vse v SR Sloveniji proizvedene električne energije. To pomeni, da je termoelektrarna s svojimi 410 megavati proizvedla 2 milijona 245.867 megavati ur elektrike, kar je nekaj več kot so jo proizvedle vse hidroelektrarne v Sloveniji skupaj. TOZ Rudnik lignita pa je v lanskem letu samo za termoelektrarno nakopal 2 milijona 533.600 ton lignita in s tem elektrarni omogočil nemoteno obratovanje.

STOJAN SAJE

Zasavski premogovniki blizu načrta

TREBOVLJE, 3. febr. — V Zasavskih premogovnikih so v 25 delovnih dneh januarja nakopali 147.700 ton premoga. To je 300 ton pod proizvodnim načrtom. V rudniku Trbovlje so plan presegli za 2540 ton, v zagorskem premogovniku je bil odkop večji od plana za 1200 ton, v hrastniškem rudniku pa za 3840 ton manjši, v RSS pa so zaostali za predvidenimi za 200 ton.

P. BURKELJC

BERITE REVIVO DAN

MARJAN KUNEJ

Med klasiki in sodobniki

Letošnji načrti Državne založbe Slovenije: enajst novih knjig v zbirki zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev in zraven precej novitet

O letošnjih načrtih Državne založbe Slovenije smo se pogovarjali z njenim glavnim urednikom, Kajetanom Kovičem, to s poudarkom na čisto konkretnih naslovih, ki jih namerava založnica poslati na knjižni trg tja do konca leta, pa s to neizogibno poanto: vse težave današnjega slovenskega založništva izvirajo — po Kovičevih besedah — od tod, da je knjiga pri nas izenačena z vsem drugim potrošnim blagom, ki ga je mogoče dobiti na trgu, pri čemer pa spet ne bi bilo niti dobro niti zaželjeno, če bi založniki svojo ponudbo — kolikor je mogoče — prilagajali povpraševanju na tržišču. Očitno je namreč, da se eno z drugim nikakor ne prekrivata: stimulansov in sploh ugodnosti, ki bi knjižnemu »blagu« pomagale premostiti razliko med ponudbo in povpraševanjem, pa — preprosto — ni! Knjiga je potemtakem blago, za katerega želimo, da se ne véde po blagovnih zakonitostih...

Sicer je letošnji program Državne založbe Slovenije za spoznanje manjši od lanskega, tudi zategadelj, ker bo vrsta knjig iz lanskih načrtov iz različnih razlogov izšla šele v teh mesecih. Naj med njimi navedemo najprej dve obsejni knjigi iz evropske romantične poezije: Heinricha Heineja, ki je v prepletnosti Mileta Klopčiča izšel pravkar, in pa novo, razširjeno izdajo Menartovih poslovenitv Byronovih pesmi — in nato še dve, naj recimo, slovenski noviteti: zbir-

ko sonetov »Štukature« Nika Grafenauerja in »Zadnjo večerjo, izbrane pesmi hrvaškega avtorja Slavka Mihalića. Te knjige se tako seveda vključujejo že v letošnje knjižne pošiljke iz DZS.

Sicer bo ta založnica letos izdala pesniške zbirke še Januza Menarta (»Pod kužnim znamenjem«), Janezu Strehovcu (»Okrogli kvadrati«), Ivi Svetini (»Botticelli«) in Venu Tauerju (»Pesmarica rabljene besede«), prozo Antona Ingoliča (gre za roman na temo kmečkih puntov, »Pradedek«), Pavlētu Zidarju (roman »iz učiteljskega življenja«), Danilu Lokarju (»Zehajoci angeli«), Vitomilu Zupanu (»Zasledovalec samega sebe«) in nazadnje še Tonetu Svetini (»Zenica sonca« — roman o slikarju Jakiju). V isto vrsto je namerava mogoče postaviti tudi esejistični knjigi Marijana Krambergerja »Pazljivost« in »Kamni«, zbirko interpretacij iz klasične in sodobne slovenske književnosti, in pa Branka Hofmana »Pogovore s pisatelji«, ki jih — vsaj nekatere — že poznamo iz objav v slovenskem založniškem glasilu, »Knjižje«.

Osrednji in fundamentalni del založniških prizadevanj DZS ostaja seveda impozantna zbirka Zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev — ureja jo Anton Ocvirk. Gre, kot znano, za edinstveno, literarno zgodovinsko izčrpano dokumentirano izdajo najvidnejših slovenskih leposlovnih opusov v celoti, doslej že za več kot sto dvaj-

set knjig. Med njimi beleži založba, kajpada skupaj s posameznimi uredniki, prav zdaj zapažen uspeh v izdajanju Cankarjevih spisov v tridesetih knjigah, od katerih jih bo letos v knjigarnah že sedemindvajset — letošnje štiri pripravljajo Janko Kos, France Bernik in Dušan Voglar. Anton Ocvirk bo izdal tretjo Kosovelovo knjigo, ki utegne biti še posebej zanimiva, saj objavlja pesnikovo publicistiko, dnevnike in korespondenco. Drago Drusko-čič bo z deseto knjigo zaključil natis Prežihovega opusa, Dušan Moravec bo začel z Lojzom Kraigherjem, v dveh knjigah bo Lado Kralj urenil zbrano delo Slavka Gruma, dvoje novih knjig Otona Zupaniča pripravila Joža Mahnič, Anton Ocvirk pa še sto knjigo znamenite slovenske kulturno politične zgodovine Ivana Prijatelja.

Ob tridesetletni obletnici osvoboditve in ob enakem jubileju lanskega delovanja je DZS zasnovala, lahko bi rekli, posebno, enkratno zbirko, v njej pa bo — med drugimi — objavila tudi deveto Kardeljevo knjigo o »Problemih naše socialistične graditve« (ta je pravkar izšla), Kržišnikovo monografijo o kiparju Dragu Tršarju, Deakinove opise medvojnih srečanj s Titom, pod naslovom »Bojujoča se gora«, Taškovega »Makedonske nacije danes« — medtem ko bo »Vidmarjev zbornik« v uredništvu Antona Ocvirka — iz iste serije — počastil obenem tudi kritično osemdesetletnico.

A. I.

Na kratko

Jugoslovanska kuverta lani

BEOGRAD, 6. febr. (Tanjug) — Jugoslovani so lani po podatkih zveznega zavoda za statistiko zaslužili povprečno po 2.444 dinarjev mesečno. Niso se znane številke za december, vendar menijo, da le-te vsote ne bi bistveno spremenile. Zaposleni v gospodarstvu so zaslužili povprečno po 2.389 dinarjev, v negospodarskem po 2.718 dinarjev mesečno. Glede na 1973. leto so se zaslužki nominalno povečali za 28 odstotkov. Realni dohodki so se povečali za 6 odstotkov, kajti življenjski stroški so po statističnih podatkih lani porasli za okoli 22 odstotkov.

Linija JAT do Avstralije

BEOGRAD, 6. febr. (Tanjug) — Z novo redno linijo med Beogradom in Sidneyem bo JAT odprl pomembno možnost tudi za transport blaga z letali. Minimalne blagovne zmogljivosti bodo za posamezni let okoli 4.000 kilogramov ali 8.000 kg tedensko. Ne posredno polet do Avstralije (preko Karišja in Singapure) bo izvoznikom omogočil velike časovne prihranke. Razen avstralskega tržišča bodo večje tudi možnosti za učinkovitejši prevoz na probalna tržišča Indije, Burme, Indonezije, Nove Zelandije in drugih držav. Redno linijo do Avstralije bo JAT uvedel s prvim aprilom, in to dvakrat tedensko — v torek in v petek.

Načrti za novo naselje, „kaninsko vas“

Med Bovecem in Plužnami bodo zrasle nove turistične zmožljivosti

BOVEC, 3. febr. — Ljubljanska projektantska organizacija Agens pripravlja načrte za ureditev turističnega naselja od Boveca do vasi Plužne. Naselja nameravajo urediti na površini 30 hektarov. V prvi etapi, ki bi stala od 70 do 80 milijonov dinarjev, bi na površini od 9 do 11 hektarov zgradili tretjino »kaninske vasi«, kot bodo imenovali naselje.

ATC Bovec bo namreč po ureditvi smučišč na pogorju Kanina in sedanjih hotelov lahko nudil le 500 ležišč. To je zaradi pomembnosti objekta, ki omogoča smučanje tudi do poletja, premalo, da bi bile dosežene namembe gospodarstva. »Kaninsko vas« naj bi zgradila večja gradbeno organizacija za trg.

PETER POTOCNIK

Mesto, ki ne spi

Mostarska tufahija

Pogovor o književni komuni in občini kulturni dejavnosti

V slikovitem Počitelju, za rabo sodobnega turista, prirejenem starem begovskem konaku, smo za konec pojedli še v sladkorju kuhano in z orehi nadevano jabolko, tufahijo, nato pa se po avtomobilski cesti, ob kateri je kar precej prometnih znakov s črno točko opozarjalo na nevarnost, pripeljali v Mostar, glavno mesto Hercegovine, in v veliki, pahlačasto raztegnjeni stavbi na Trgu 14. februarja z vrsto kulturnih ustanov, od likovne galerije do knjižnice, padli v najvišjem nadstropju v najbolj uspešno mostarsko kulturno enoto: v pisarno Prve književne komune.

Njen direktor in pobudnik Ico Mučević je navdušeno pribil, da imajo vpisanih že 1036 utemeljiteljev, se pravi, da so s svojo knjigo prodrli do najširših slojev in da po drugi strani zaradi kvalitete, recimo najnovejše zlato-patinirane barvne likovne reprodukcije slikarja Berberja Mersada, tiskarska dela naraščajo celo v Firencah. Bežno srečanje s predstavniki kulturnih ustanov Mostarja v tem krogu je bilo sploh, da da bi pojedel sladko tufahijo, črnih prometnih točk kot da skoraj ni bilo.

Vsekakor je to, leta 1970 ustanovljeno, prvo književno komunio, ki tudi

v jugoslovanskem merilu predstavlja zanimivo posebnost, še lani, kot so se postavili s fotografijo na steni, s svojim ilustratorjem Zukom Džumhurjem obiskal sedaj hudo bojni nobelovec Ivo Andrić; pred petimi leti umrli najbolj znani mostarski pisatelj Hamza Humo pa bo dobil vzporedno z izidom zares umetniško razkošno opremljene knjige »Grozdanu Kihot« tudi posebno spominsko sobo v mestnem muzeju

Že v Avstro-Ogrski deset tiskarnic

Kako sami pojasnjujejo, da se je prav pri njih porodila zamisel za tako izjemno uspešno književno komunio, ki ima morda nekaj podobnosti z našimi starimi slovenskimi književno-kolektorskimi družbami, po drugi strani pa s sodobnimi književnimi klubi v svetu?

»Mostar je sicer eno mlajših mest v Hercegovini, a že od svojega začetka pred 500 leti je imel tudi svoje pisatelje, filozofe in založnike. Še pred tiskarnjami so pri nas delali kaligrafi. Celotno v času Avstro-Ogrske je bilo v Mostarju deset tiskarnic. Mesto, ki nima založnikov, nima pisateljev, tako kot mesto, ki nima gledališča, nima igralcev; mesto, ki nima kulture, je pa siromašno,« so razvili zelo bogato misel tisti, ki jih le prepogosto ima-

mo za nepismene ali revne. »Naš namen je bil torej ustvariti knjigo za sodobnega človeka, ki bo zmanjšala razkorak med njima. Lisiša se je prilagodila današnji civilizaciji in iz gozda se je spustila na asfaltirane ceste, kjer pobira povozne živali. Založniki pa še kar naprej izdajajo knjige tako, kot so delali nekoč, se pravi na način, ki za sodobnega človeka ni sprejemljiv. Pri tem ne gre za cenoeno žepno knjigo. Prvi pogoj je nasprotno po naše ta, da je knjiga lepo oblikovana, da lepo stoji na polici, v roki, v žepu, da je v posebnih skatli lahko poneseš s seboj na vikend. Tekst mora biti kvaliteten in čist, brez slehernih napak. Knjiga ni samo za branje, ampak je tudi vizualno doživetje. Zato v vseh naših knjigah pisatelja spremlja tudi slikar, toda to ni zgolj ilustracija, ampak likovna obogatitev teksta. Knjižmo smo poskušali tudi čim bolj poudariti. Vsak član naše skupnosti dobi namreč knjigo s svojim imenom, s številko in podpisom avtorja; vsaki knjigi je priložen kot sestavni del seznam vseh utemeljiteljev oziroma članov naše književne skupnosti. Pristopna članarina je za vse življenje 500 novih dinarjev oziroma 3000 vseh dinarjev za ustanovo in 5000 za gospodarske organizacije. Med člani jih je seveda največ iz Mostarja ter iz Bosne in Hercegovine, pa tudi iz drugih delov Jugoslavije in sveta, na primer tja do Kalifornije. Člani imajo

40 odstotkov popusta pri vseh naših knjižnih izdajah in 20 odstotkov popusta drugih jugoslovanskih založb...«

»Kameni spavač«

Da so res uspešni s svojim izborom del in s svojo opremo, je dokazalo tudi kar precej nagrad in priznanj, ki so jih dobili po raznih knjižnih razstavah in sejnih. Dizdardov »Kameni spavač« je likovno obogatitev Hoza Dževada je sploh požel najvišji častni naslov »Cvet Jugoslavije«. Čeprav so svojo gospodarsko uspešnost v trenutku, ko sicer dugi založniki Jugoslavije v glavnem zaskrbijo, tarnaajo, utemeljili predvsem je s majhno režijo svoje založbe — baje dela samo sedem ljudi — je vendar očitno, da svojo odlično knjižno opremo lahko zmoroje poleg sredstev iz članarine — pač predvsem tudi še zaradi pomoči raznih subvencij, o katerih pa niso želeli preveč govoriti. Sicer pa njihove knjige niso tako poceni: na primer »Kameni spavač« 80 N din, za kar člani plačajo s popustom le 48 din. Sicer pa je kupcem baje več do tega, da so tudi vidno vključeni v to novo književno gibanje kot pa da bi barantali za ceno. Pesniško zbirko »Kameni spavač«, ki je resnično veliko delo pred nekaj leti umrlega pesnika Dizdarda, elementarna dela avtorja, ki je znal spojit pravega kamena izraz bogomilskih namobnikov s čutenjem sodobnega človeka, so doslej prodali že v treh ponatistih v skupni nakladi 4.500 izvodov. »Te dni končujemo razgovore s predstavnikom vseh republik in pokrajin, da bi naše izdaje tiskali tudi v drugih jugoslovanskih jezikih, a vselej z našimi že izdelanimi likovnimi kilešji, ki predstavljajo največjo gnotno postavko. Tako bi res s postopnim objavljanjem vseh najpomembnejših jugoslovanskih avtorjev dal koristno vzajemni prispevek k razumevanju« so razlagali, obenem pa se takoj tudi razhulili nad prevelikim muzejskim razpisništvo drugih založnikov. »Zakaj so na primer v neki drugi založbi izdali izbrana dela Aleksa Santiča in v njih natisnili vseh 623 Santičevih pesmi, ko pa vsi vemo, da je zares dober le onih 65 pesmi, ki smo jih izbrali mi za svojo izbrano pesniško zbirko! Če danes nastopa kriza v knji-

gotstvu, zanjo ni toliko odgovoren potrošnik, ampak predvsem založnik, tiskarna in knjižničar...«

22 slikarjev

Slikar Mladen Soldo, ki je kot osebn prijatelj pesnika Dizdarda naslikal njegov notranje poglavlje in nazven razviharjeni portret, medtem ko sicer sam slika neko sodobno izrazno grozljivo predmetnost, je na vprašanje, kako Mostar oblikuje svoje likovne, odgovoril dokaj medlo, faktografsko. V Mostarju slika, kot je pravil, 22 akademskih slikarjev; imajo svojo podružnico združenja likovnih umetnikov BiH, prireajo razstave, zlasti kolektivno 14. februarja, za dan osvoboditve Mostarja, vendar se — pri vsej specifičnosti — neka svojska šola tu ni razvila. Priznal je celo prilagajanje potrošniškemu okusu, pa bi mogoče mimo dveh zunanjih oznak mostarskega prostora: po eni strani vlada tu milo podnebrje, ki polet sicer preide v hudo vročino, po drugi strani pa kraj obdaja trd, kamnit krš hribovja.

Damjan Mastilović, predsednik občinske kulturne skupnosti v Mostarju, je kar stresel podatke: V mestu, ki ima komaj okrog 70 tisoč prebivalcev, je profesionalno v raznih kulturnih ustanovah zaposlenih 275 oseb; Mostar ima narodno gledališče, simfončni orkester, utkovno gledališče, na rodno biblioteko, zgodovinski muzej in arhiv, zavod za spomeniško varstvo, znano amatersko društveno »Abrasevica« in druga društva in ne navsezadnje — književno komunio... Seveda te kulturne ustanove služijo tudi drugim 18 občinam v Hercegovini, pri čemer odnose urejajo odbori meobčinske kulturne skupnosti. Za kulturne potrebe v Mostarju so letos namenili — tu so raje govorili zaradi zvena v starih dinarjih — eno milijardo 70 milijonov, kar je za 40 odstotkov več kot leta 1974.

Mladi, komaj 30-letni direktor in dirigent mostarskega simfončnega orkestra Abad Kusturica, je glede na to, da sem omenil nekdanjo ljubljansko diskusijo »Ali tri orkestre v filharmoniji, operi in RTV ali jih združiti?« zelo jasno odsekal: »Pri nas je bil problem drug: Ali en simfončni orkester ali nobeden! Baje je v začetku

po vojni res na hitro zrastlo v BiH nekaj simfončnih orkestrrov, tudi v Zenici in Banja Luki, ki pa so zamrli. Za njihov simfončni orkester se je previdno in samokritično izrazil, da je »skoraj uspel postati pravi simfončni orkester.« Bilo pa je, je zatrdil, pravo pionirsko delo. »Danes smenajo tudi zahtevna glasbena dela za sarajevsko RTV in prireajo doma kvaliteten koncerte, tudi s svetovnimi gosti. Z obžalovanjem pa je priznava, da v glasbenem smislu Hercegovina še ni dala pravih svojih lastnih »skladateljev, ki bi zajeli navidez siromašni, a sicer dragoceni tradicionalni glasbeni melos dežele.

Antonije Karičić je postal novi direktor narodnega gledališča v Mostarju šele pred nekaj dnevi. Na vprašanje o repertoarju je odgovoril, da se ne posvečajo zgolj domači dramatik, ampak da uprizarjajo tudi svetovno klasiko in mednarodne novitete, da pa je v tem trenutku predvsem stajba v adaptaciji. Odnos med Sarajevom in Mostarjem je označil za »zelo pošten«, čeravno je opustil, da Mostar večkrat zaostaja glede na to, ker se »Sarajevo začelo prehitro razvijati.«

Rade Budalić, mladi sekretar medobčinskega odbora kulturne skupnosti za Hercegovino, je našel kar štiri že dobro vpeljene pesniške manifestacije v Hercegovini: Santičevo in Dizdardovo srečanje ter Trebinske večere poezije. Seveda se je zavzel tudi za nekatere amaterske skupine v Hercegovini, od katerih sta dosegli že kar mednarodni sloves dve, in sicer skupina »Neretva« iz Konjice in ansambel »Seljačka sloga« iz Čapljine, ki ima letos že 50-letnico obstoja. Predvsem pa je zavzel kulturni aktivist nastopil kot urednik nove zares reprezentančne, če lahko rečem, za naše slovenske razmere še kar preveč uksuzne literarne in širše kulturnopolitične revije ki so jo nedavno začeli izdajati v okviru medobčinske skupnosti za kulturo. Revija na kvalitetnem papirju z odličnimi likovnimi reprodukcijami in izbranimi teksti, ki so natisnjeni v cirilici in latinici, pa tudi v slovensčini in albanščini, nosi simbolično ime »Most«. Politik Todor Kurtović, ki je napisal uvodnik prvi številki revije, je zato s toliko večjim razlogom poudaril splošni družbeni značaj revije.

Bogdan Pogačnik

SMUČANJE

Na državnem prvenstvu

VČERAJ PLANK
IN TISOVOVA

Vibertijeva je prva na lestvici za kombinacijo

COURMAYEUR, 7. — Na italijanskem državnem smučarskem prvenstvu alpskih disciplin so danes dosegli take rezultate:

Moški smuk	
1. Herbert Plank	1'52"89
2. Rolando Thöni	1'53"80
3. Stefano Anzi	1'53"82
4. Renato Antonoli	1'54"34
5. Ivano Corvi	1'55"64
6. Massimo Provera	1'55"85
7. Giuliano Besson	1'56"79
8. Santo Tach	1'57"32
9. Anton Knapp	1'57"58
10. Giuseppe Pegorari	1'58"72

Ženski veleslalom	
1. Cristina Tisot-Arignoni	1'12"92
2. Wilma Gatta	1'13"80
3. Thea Gampner	1'14"23
4. Patrizia Siorpaes	1'14"89
5. Daniela Viberti	1'15"15
6. Tiziana Bracelli	1'15"20
7. Paola Hofer	1'15"37
8. Daniela Zini	1'16"43
9. Sonia Poccianti	1'16"65

NOGOMET

Kljub zahtevnim tekmam
naše ekipe optimistične

V 3. AL bosta na sporedu kar dva slovenska derbija

2. AMATERSKA LIGA

Jutrišnje 18. kolo bi moralo biti precej naporno za naše enajsterice. Kljub temu vlada v tabornih naših društev optimizem, kar pričajo sledeče izjave:

Edera — Zarja (Vojko Krizmančič, kap. Zarje): «Tudi v nedeljo (zaradi poškodbe) bom moral slediti tekmi kot gledalec. Edera bo nedvomno trd oreh za Zarjo, posebno v tem trenutku, ko mora naš trener delati prave čarovnije s seštevno ekipo. Nastop Zarjarja je še vedno negotov, Bon se je poškodoval, vendar mislim, da bo igral. Po mojem mnenju zadnji neuspehi Zarje izhajajo prav iz dejstva, da je ekipa igrala v okrnjeni postavi. Zato pozivam navijače, da bi nam v tem težkem trenutku stali ob strani, kajti po toliko neizgledno bodo tudi za nas prišli boljši časi. Predvidevanja za jutri? Z eno točko bi bili gotovo vsi zadovoljni.»

Campanelle — Juventina (Miloš Tabaj, branilec Juventine): «Remi s S. Anno nam je vili novega poleta. Sedaj upamo, da nam bodo tudi navijači stali ob strani bolj kot doslej, saj so v tem ključnem trenutku morda bolj popustili navijači kot ekipa. Problem, ki smo ga imeli (vratar) smo rešili s novo gavo vratarja Bonalda, ki bo igral že proti Campanellam, kjer računamo na eno točko. Če se nam bo nudila priložnost, bomo skušali odnesti tudi obe.»

Portuale — Vesna (Renato Košuta, trener Vesne): «Čeprav bom imel na razpolago vse nogometaše, razen poškodovanega vratarja Tenzeja, katerega bo nadomestil Košuta, se zavedam, da bo gostovanja precej naporna. Portuale nam je zadnjič v Križu, kjer smo nalezeli na izredno slab dan, zadal katastrofalen poraz (6:0). Tokrat se to ne bo ponovilo. V Bazovici gremo z namenom, da odnesemo eno točko in če se bodo vsi potrudili, mislim, da bomo tudi uspeli.»

Primorje — Sagrado (Andrej Kapun, vratar Primorja): «Nasprotnik, to je ekipa Sagrada, sodi med močnejše ekipe te skupine. Vendar bomo skušali nadaljevati s pozitivno serijo, ki nam je v štirih tekmah prinesla kar osem točk. Skočin, ki se je v zadnjih tekmah dobro izkazal v vlogi prostega branilca. Njegovo mesto po bo vsej verjetnosti prevzel Sluga. Kaj mislim o izidu? Zarja bi me ne-

Ljudje
Nadiških dolin

PASQUALE GUJON

PREVEDEL MIROSLAV KOŠUTA

12.

V času vojne so bili zmeraj na črti med partizani, Nemci in badoglijevci v obrambi ljudstva in njegovih koristi. Mladi kaplan Cormons iz Srednjega je to plačal z življenjem.

Prav je, če se spomnimo, da so prav naši duhovniki prepričali partizane IX. korpusa, ali nikar ne mobilizirajo moč in mladeničev, ki so bili ostali doma. In, resnici na ljubo, so bili ubogani. Ko ne bi bilo njih, bi bilo kaj malo možnosti, da bi se izognili »z uporabo oblasti, ki je vpeljala sem vojaški nabor v korist Slovencev«, kakor izhaja iz izjave županov na nekem sestanku julija 1962 v Vidmu (35). Partizani so v Jugoslaviji zadrževali v boju celih 26 izurnjenih sovražnih divizij.

Ravno tako je prav, če se spomnimo, da so sami duhovniki založili dobro besedo za podestaja, politične tajnike in druge vidne osebnosti, zakaj drugače bi bilo njihovo nadaljnje bivanje v tej solzni dolini zelo domljivo. To je bilo razdobje kaosa. Tistih, ki so bili zadolženi za red in varnost državljanov, ni bilo nikjer. Večinoma so pobegnili ali se poskrili. Ostal je samo duhovnik, ki si je pomagal, kakor je vedel in znal. Komaj pa je nevar-

NAŠE ENAJSTERICE V NARAŠČAJNIŠKI LIGI

Tretje kolo uspešno
za slovenska moštva

Pri mladincih se bo Vesna potegovala za 3. mesto

NARAŠČAJNIKI

Kot smo predvideli je bilo tretje kolo naraščajniškega prvenstva uspešno za naše enajsterice. V skupini A je Vesna remizirala z Libertasom (Rocol) brez golov. Opicina Supercatfe je premagala Edero z visokim 7:0. Ostale tekme te skupine so bile prenešene.

V skupini B je Union počival. Med ostalimi izidi omenjamo zmago Libertasa (Sv. Marko) nad Chiarbola s 7:0. S to zmago je Lib. Sv. Marko prekosil Podlonejce na lestvici. Kot zanimivost naj povemo, da ima Chiarbola največje število vpisanih nogometašev za naraščajniško prvenstvo (nad 60).

V skupini C je Primorec, kljub klavni igri, osvojil točko v tekmi s Muggesano. Primorje je premagalo Esperio od Sv. Alojzija s tesnim 2:1. Prvi zadelek za Prosečane je zabeležil Lanza, zmagovitega pa Albi 2 minuti pred koncem srečanja. Tudi Breg je osvojil celoten izkupicek v tekmi s Ponziano; za-

detek za »plave« je dosegel Peroša. S to zmago so se Brežani ustali na drugem mestu razpredelnice, za Giarizolami.

IZIDI

SKUPINA A
Fortitudo - Triestina n. o., Lib. Rocol A - Vesna 0:0, S. Giovanni - Aurisina n. o., Opicina SC - Edera 0:0.

SKUPINA B
Lib. Sv. Marko - Chiarbola 7:0, Rosandra - De Macori 0:0, CGS - Lib. Trst 2:1, Zaule - Domio 2:1.

SKUPINA C
Esperia Sv. Alojzij - Primorje 1:2, Lib. Rocol B - Giarizole 0:8, Ponziana - Breg 0:1, Primorec - Muggesana 0:0.

LESTVICE

SKUPINA A
S. Giovanni in Lib. Rocol A 4, Vesna in Opicina SC 3, Triestina 2, Aurisina 1, Edera in Fortitudo 0.

SKUPINA B
Lib. Sv. Marko 5, CGS in Union 4, De Macori in Rosandra 3, Zaule in Lib. Trst 2, Domio 1, Chiarbola 0.

SKUPINA C
Giarizole 6, Breg 5, Ponziana 4, Primorje, Primorec in Lib. Rocol B 2, Esperia Sv. Alojzij, Muggesana in Cremačci 1.

MLADINCI

Prejšnjo nedeljo je bil odigran polfinalni mladinski prvenstva. V prvem srečanju se je Vesna spoprijela s Fortitudom. Tekma je bila grda in dolgačasna, vsekakor ni izpolnila pričakovanj. Vse se je odločilo že v prvi minuti, ko je Prestifilippo premagal negotovega vratarja Evo. Slab nastop Fortitudo je deloma opravičljiv, saj sta manjkala Zunia in Braico (zaradi nastopa v prvi ekipi).

Drugo srečanje med Edero in Giarizolami se je zaključilo s 6:5 za Giarizole (po streljanju 11-metrov). Po drugem polčasu je bilo stanje 2:2. Za Giarizole je bil najprej uspešen Cattaron, Edera je nato remizirala z 11-metrovom Lantezija, nato še povedla s Mozzonem. Remi za Giarizole je dosegel Sussi.

Po prikazani igri so se najbolje izkazale Giarizole, ki bodo po vsej verjetnosti osvojile srečanje s Fortitudom in tako zasedle prvo mesto. V malem finalu pa bo imela Vesna v Ederi zagrnjenega nasprotnika: vsekakor menimo, da bi naši fantje lahko prišli do uspeha.

IZIDA

Vesna - Fortitudo 0:1
Edera - Giarizole 5:6 (2:2)
Sporod finala: za tretje mesto Vesna - Edera; za prvo mesto Giarizole - Fortitudo.

ZACETNIKI

Bregovi začetniki bodo prihodnjo nedeljo po dvotedenskem premoru ponovno stopili na igrišče; spoprijeli se bodo s solidnim Cremačcem in imajo malo možnosti, da osvojijo točko. »Plavi« mislo nastopiti v prejšnjih dveh kolic, ker je društvo prošlo nogometno zvezo za prekinitev (zaradi boleznih večine igralcev).

Jole

ODBOJKA

PANINI IZGUBIL

PRAGA, 7. — V prvem polfinalnem srečanju tekmovala za pokal odbojkarških prvakov je v Brnu danes domača Zbrojevka premagala italijansko moštvo Panini iz Modene s 3:0.

Jutri bodo italijanski prvaki nastopili proti Leipzigu.

NAMIZNI TENIS

LR KITAJSKA - SFRJ 5:2

Na svetovnem namiznoteniškem prvenstvu v Kalkuti je jugoslovanska moška reprezentanca najprej premagala Romunijo s 5:1 in Indijo s 5:0, nato pa je izgubila srečanje z LR Kitajsko s 5:2. Točki za »plave« sta priborila Šurbek in Karakašević.

Italija je v svoji skupini premagala Grčijo s 5:3, nato pa še Nigerijo s 5:2.

V ženskem delu prvenstva so Kitajke odpravile Jugoslovanke s 3:0, nato pa so Jugoslovance premagale Bolgarke s 3:0. Italija na tem prvenstvu ne nastopa s svojo žensko ekipo.

Združenje slovenskih športnih društev v Italiji

KOŠARKA

IZREDNO PESTER SPORED

Borovci v Gradišcu
v finalnem turnirju

Mladinci v Tržiču - Začetek prvenstva dečkov

Finale

promocijskega prvenstva

Borovi košarkarji bodo jutri gostovali v Gradišču, kjer se bodo za finale promocijskega prvenstva spoprijeli s peterko Italija, ki je v A skupini osvojila prvo mesto pred tržičkim moštvom FOM Delpin.

Za »plave« bo to lepa preizkušnja, da potrdijo trenutno dobro formo proti močnemu nasprotniku, ki ima v svojih vrstah več izkušenih igralcev. Za naše košarkarje bo naloga tem težja, ker bodo igrali na odprtem. V dvoljudnem je še vedno nastop Adrijana Sosa, ki je komaj okrevljal in bo zato nastopil brez treninga.

Borova postava: Sosič, Barazzutti, Kralj, Pertot, Klobas, Kraus, Sirk, Ambrožič, Fabjan.

MLADINCI

Jutri se bo zaključilo mladinsko prvenstvo. Borovci, ki so trenutno na drugem mestu lestvice skupno z Italijanci, bodo igrali v Tržiču proti ekipi Italcantieri, ki je v nedeljo iz-

ODBOJKA

V 1. ŽENSKI DIVIZIJI

MOŠKA C LIGA

V zadnjem kolu prvega dela moške odbojkarške C lige se bodo drejni Krasovi odbojkarji pomerili v Trevisu s šeststerko tamkajšnjih gasilcev Dall'Acqua. Po tej tekmi bomo na polovici prvenstva in obratno bo v vsakem primeru dokaj negativen za Kras.

Možnosti, da bi v Trevisu Kras prekinil serijo petih porazov, so le teoretične. Domačini namreč igrajo letos zelo zanesljivo in so trdnost na drugem mestu lestvice. Zato ne bi smeli imeti pretežkega zveza s Krasovci, saj bi morebitna zmaga »belo« rdečih predstavljala presenečenje.

Krasovi odbojkarji se odpravljajo na pot s trdnim namenom, da čestno prodajo svojo kolo. Po zadnjih razočarjujih nastopih so začeli vsi »boj« redno in resno obiskovati treninge. To bi moralo v najkrajšem času obroditi sadove. Glavna hiba Krasove ekipe je psihološka značaja, saj igralci niso na tekmah sproščeni, kar onemogoča uspešno graditev igre. Ko ne bi šlo za »odprto«, bomo spet prisostvovali navdušenim partijam, ki si jih navijači obetajo. Drevišnji nasprotij je morda idealen partner za odpravo teh »kompleksov«, ker krasovci nimajo kaj izgubiti in bodo stopili na igrišče.

KOŠARKA

Patriarca v B Ligi

Ali bo danes

trinajsta zmagala?

V današnjem kolu košarkarske B lige bo goriska Patriarca sprela v goste ekipo Franchising iz Rima, ki je zadnja na lestvici. Današnja tekma (začela se bo ob 21.00 v telovadnici UGG) ne bi smela povzročati kdove kakih velikih težav domačincem, ki so isto ekipo že premagali v Rimu.

Če bodo Goričani tudi tokrat uspešni, bo to njihova trinajsta zaporedna zmaga. Vsekakor pravi rekord za Patriarco.

P. R.

KOŠARKA

Finančna kriza

pesti Goriziano

Goriška hokejska ekipa, ki nastopa v A ligi, je začela v hudo krizo, iz katere se bo težko rešila brez večjih posledic. Pisali smo že, da so se prvi znaki krize pojavili pred tremi meseci, ko ekipa ni imela dovolj denarja, da bi letos nastopala v najvišji ligi. Po začetnih pogajanjih z nekim industrijcem je kazalo, da bo ta finančno podprl ekipo.

Kasneje je tudi ta možnost propadla, tako da se je stanje še poslabšalo. Prejšnji teden se je sestel glavni odbor UGG (Unione Ginnastica Goriziana), da bi pretresel to vprašanje. Na seji so odločili, da bodo vprašali za podporo vse javne ustanove. S tem bi se kriza le delno rešila. Odbor UGG je odločil, da bo Goriziana nastopala letos na prvenstvu A lige, ki se bo pričelo 8. marca.

P. R.

KOŠARKA

Finančna kriza

pesti Goriziano

Goriška hokejska ekipa, ki nastopa v A ligi, je začela v hudo krizo, iz katere se bo težko rešila brez večjih posledic. Pisali smo že, da so se prvi znaki krize pojavili pred tremi meseci, ko ekipa ni imela dovolj denarja, da bi letos nastopala v najvišji ligi. Po začetnih pogajanjih z nekim industrijcem je kazalo, da bo ta finančno podprl ekipo.

Kasneje je tudi ta možnost propadla, tako da se je stanje še poslabšalo. Prejšnji teden se je sestel glavni odbor UGG (Unione Ginnastica Goriziana), da bi pretresel to vprašanje. Na seji so odločili, da bodo vprašali za podporo vse javne ustanove. S tem bi se kriza le delno rešila. Odbor UGG je odločil, da bo Goriziana nastopala letos na prvenstvu A lige, ki se bo pričelo 8. marca.

P. R.

KOŠARKA

Finančna kriza

pesti Goriziano

Goriška hokejska ekipa, ki nastopa v A ligi, je začela v hudo krizo, iz katere se bo težko rešila brez večjih posledic. Pisali smo že, da so se prvi znaki krize pojavili pred tremi meseci, ko ekipa ni imela dovolj denarja, da bi letos nastopala v najvišji ligi. Po začetnih pogajanjih z nekim industrijcem je kazalo, da bo ta finančno podprl ekipo.

Kasneje je tudi ta možnost propadla, tako da se je stanje še poslabšalo. Prejšnji teden se je sestel glavni odbor UGG (Unione Ginnastica Goriziana), da bi pretresel to vprašanje. Na seji so odločili, da bodo vprašali za podporo vse javne ustanove. S tem bi se kriza le delno rešila. Odbor UGG je odločil, da bo Goriziana nastopala letos na prvenstvu A lige, ki se bo pričelo 8. marca.

P. R.

DOMAČI ŠPORT

DANES

SOBOTA, 8. februarja 1975

ODBOJKA

MOŠKA C LIGA

20.30 v Trevisu

Dall'Acqua — Kras

ŽENSKA C LIGA

20.30 v Dolini

Breg — Marzotto

20.30 v Trstu, stadion »1. maj«

Bor — Libertas Pordenon

1. MOŠKA DIVIZIJA

20.30 v Gorici (Ul. Nizza 38)

Dom — Libertas Turjak

20.30 v Vidnu (Ul. Marangoni 6)

Lambertini Sportivo — Olympia

1. ŽENSKA DIVIZIJA

20.30 v Trstu, Elizejske poljane

Julia — Sloga

20.30 na Proseku

Kontovel — Sokol

18.00 v Trstu, stadion »1. maj«

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

Bor — Torriana Gradišče

KOŠARKA

NARAŠČAJNIKI

18.00 v Trstu, Ul. Caravaggio

Bor — Libertas TS

DEČKI

MILANSKI PREISKOVALCI SO JIMA PRIŠLI NA SLED IN JU ARETIRALI

TRŽAČANA VPLETENA V POSKUS INDUSTRIJSKEGA VOHUNSTVA NA ŠKODO TURINSKE DRUŽBE FIAT

Hotela sta preprečiti trgovsko pogodbo med Fiatom in Alžirijo, ki je bila vredna nad tri tisoč milijard lir - Osumljena vohuna sta 30-letni Fabio Girardi, ki je bil aretiran v Trstu, in 36-letni Giorgio Marsich, ki je bil aretiran v Milanu

MILAN. 7. — Milanski karabinjerji so odkrili in preprečili poskus industrijskega vohunstva na škodo turinske družbe Fiat in aretirali vohuna. Za oba, ki sta po rodu Tržačana, je zaporna naloga podpisal namestnik milanskega državnega pravdnika dr. Viola. Eder od zlikovcev je padel v mrežo preiskovalcev včeraj v Trstu, drugi pa je bil aretiran danes v Milanu. Oba sta obtožena združevanja v zločinske namene, tatvine in obtežljivih okoliščinah in poskusa razpihovanja tajnih industrijskih informacij.

Namestnik državnega pravdnika Viola in poveljnik milanskega preiskovalnega oddelka karabinjerjev nista hotela povedati imen aretiranih. Dejala sta ie, da sta po rodu oba Tržačana in da je eden od njih funkcionar Fiata. Po vestih iz drugih virov pa se je zvedelo, da je vohun, ki je bil aretiran v Trstu, 30-letni Fabio Girardi iz bivališčem v Trstu v Ulici Revoltella 41 v neposredni bližini velesejma, milanski osumljenec pa je 36-letni Giorgio Marsich.

Zadeva, v katero sta vpletena Tržačana, je prišla na dan 14. januarja letos, ko je gen. ravatelj Fiata dr. Nicola Gioia prijavil milanskemu državnemu pravdniku

poskus industrijskega vohunstva. V svoji vlogi je dr. Gioia opozarjal, da je kriminalna organizacija skušala preprečiti pomemben trgovski sporazum med turinsko družbo in skupino Fiat, ki proizvaja industrijska vozila (tovornjake, traktorje, buldožerje, posebna prevozna vozila za težke tovorne in podobno).

Fiat je prijavil poskus vohunstva milanskemu državnemu pravdniku, kajti vohuni so sporočili nizozemski družbi, naj potrdi kupčijo z objavo malega oglasa v listu «Corriere della Sera». Kljub prijavi dr. Gioie je list nekaj dni pozneje objavil oglas in očitno je bilo, da so zlikovci navezali stike še z neko drugo družbo, ki se je prav tako udeleževala družbe.

Po nekaj dneh preiskave so karabinjerji prišli na sled Tržačanoma. Ob aretaciji so jima zaplenili tudi dve gradivo, ki sta ga izmaknili Fiatu. Izkazalo se je, da bi tekmece italijanske družbe imel veliko možnost za zmago, če bi se dokopal do zaplenjenega gradiva.

Ob zaključku tiskovne konference je dr. Viola poudaril, da ima sedaj Fiat veliko možnosti za zmago na dražbi. Če bi vohuna spjeljo do konca svoj načrt, bi bila tovarna tako oškodovana, da bi morala vpisati v dopolnilno blaginjo najmanj 40 tisoč dolarjev.

Areteacija dr. Fabia Girardija je bila zelo razburljiva. Skupina milanskih karabinjerjev je prišla na laš in Milanu, da bi ga aretirali. Preiskovalci so bili v civilni obleki in so potovali z avtomobilom s civilno evidenčno tablico, da bi v vohunu ne zbujali suma. Da ne bi vest o odkritju vohunskote tolpe prišla na dan, niso niti obvestili tržaških kolegov o posegu.

Medtem ko so ga orožniki v civilni vodili proti avtu, se je Girardi osvobodil in skušal uteči, a karabinjerji so ga dohiteli in ga s silo spravili v avto. Nenavadnemu prizoru je prisostvovalo nekaj mimoidošč, ki so takoj pomislili na ugrabitve in so zato obvestili letišča in dežele karabinjerjev. Tržaški orožniki so kar kmalu dohiteli ugrabitelja in jih prišli, da se ustavi. Šele tedaj je bil nesporazum pojasnjen in milanski preiskovalci so nadaljevali svojo pot.

Fabio Girardi je diplomiral pred nekaj leti na univerzi za družbene vede v Trentu z diplomsko nalogo o pojavu vojne in človekove napačnosti. Po nekaterih informacijah naj bi bil usekan na Američane in naj bi pred nedavnim preživel daljši čas v ZDA. Opisujejo ga kot krepkega fanta srednje postave obločenega po ameriški modi s kavbojkami in kričnimi suknji. Kaže tudi, da ni prikrival svoje simpatije do desnice.

O drugem domnevnem vohunu so

informacije bolj skope. Gre vsekar za 36-letnega Georgio Marsicha, ki je bil zaposlen pri komercialnem oddelku družbe «SPA Stura», tovarne skupine Fiat, ki proizvaja industrijska vozila (tovornjake, traktorje, buldožerje, posebna prevozna vozila za težke tovorne in podobno).

CELLE LIGURE (Savona). 7. — Trije zakrinkani banditi so skušali ugrabiti 47-letnega hotelirja Giovanna Pesceja, ki je lastnik razkošneje hotele «Riviera» v Celle Ligure. Ugrabitve se ni posrečila, ker je Pesce, streljal z revolverjem ter pognal napadalce v beg.

PROTI KISSINGERJEVI TEZI O ODPORU DRŽAV POTROŠNIC PETROLEJA

Na pariški konferenci o nafti zmagala zamisel o sodelovanju

V skladu z ameriškimi zahtevami pa bodo članice «osemnajstih» znižale potrošnjo za 100 milijonov ton letno - Dakarska konferenca podpira OPEC

PARIZ. 7. — Mednarodna agencija za energijo (AIE) je naklonjena mednarodni konferenci med državami potrošnicami in proizvajalkami petroleja, ki jo je predložila Francija. To je izjavil danes predsednik izvršnega odbora AIE Etienne Davignon (Belgija) na tiskovni konferenci, ki je bila po zaključku del izvršnega odbora, ki so se začela predvčerajšnjim v Parizu.

Ta izjava pomeni praktično, da je propadel poskus ZDA, ki so skušale s Kissingerjevim načrtom stniti vse države potrošnice nafte v enotno fronto v boju proti državam, ki pridobivajo petrolej. Kot je znano je bilo vprašanje skupne in dogovorjene najnižje cene petroleja, ki naj bi jo sprejele vse države, ki so članice AIE (v zadnjih dneh sta se tej organizaciji pridružili še Norveška in Nova Zelandija, s katerima se je število članic povzpelo na 18) na prvem mestu dnevnega reda. Ameriška pobuda pa ni prodrla, vsaj ne v taki meri, kot si jo je zamisljal Kissinger, oziroma za njim ameriška administracija. Pravzaprav je prevladalo stališče Francije, ki kljub temu, da je članica EGS, še vedno zastopa z vso odločnostjo stališče, da mora priti do dogovora in sporazumevanja glede mednarodne trgovine petrolejskih proizvodov, do srečanja med državami potrošnicami in državami proizvajalkami petroleja. Sodeč po vseh izjavah, bo do tega srečanja prišlo v drugi polovici prihodnjega meseca. To pomeni, da je washingtonska vlada dožvela pri vseh teh svojih poskusih, da bi vsilila svojo voljo (celo z grožnjami vojaških nastopov) popoln neuspeh.

Seveda to ne pomeni, da niso čla-

nise osemanjšti sprejele določenih ukrepov za ublažitve tudi prebroditve sedanje energetske krize. Predvsem pa gre za sedaj šele za preučevanje načinov, kako naj bi izvajali te raziskave. Predsednik izvršnega odbora Davignon je tudi poudaril, da so sprejeli vse potrebne ukrepe, da bi takoj uveljavili, v primeru krize, predvidene načrte za porazdeljevanje petrolejskih rezerv med osemanjšti državami AIE.

Davignon je tudi sporočil, da so se člani agencije obvezali, da bodo do konca letošnjega leta znižali vse normalne dobave petroleja za 100 milijonov ton. To pomeni, je dejal Davignon, da bo uvoz prizadetih držav znanal letos tolikšno količino petrolejskih dobav, kot je bila leta 1973, se pravi 21,8 milijona sodevkov dnevn.

Politično najbolj pomemben del Davignonovih izjav zadeva seveda vprašanje pripravljalnih del za tristran-

VARČEVANJE

Od vseh držav na svetu sta Italija in Velika Britanija med tistimi, ki ju gospodarska kriza najbolj pesti in kjer vladi terjata od državljanov najostrejšje zagotavljanje pasu. Volilni možje bi morali biti seveda v zadržanosti in varčnosti vsem zgle, saj je stara resnica, ki pravi, da lahko od drugih terjajo lahko le to, kar si osebno že prekusili in pretrpet.

O italijanskih volilnih možih je bolj, da sploh ne govorimo, da ne bi našim bralcem otnili, ki je tista trohica zaupanja, ki ga imajo v vlado. Rače potajoma pred tujim pragom, kar je vsekakor prijetnejše in tudi manj boleče. No zgodilo se je, da je britanska kraljica Elizabeta II. po svojih glasnikih slovesno sporočila narodu, da bo odslej tudi osebno varčevala vsem Britancem v zvezi. Izdatke bodo skrbili predvsem za uradna banketa, pa tudi kraljeva družina se ne bo več hramila tako izobno kot oslej. Rekli bi kar lahko, pa brez zamere — da se bo kar krmila, tako boren bo njihov prigrizek: namesto kaviara bodo odslej použili le kosček telečjega in porčijo prekaženega lososa.

V okviru varčevalne kampanje je kraljica sklenila prihraniti tudi 250 tisoč funtov šterlingov, ki jih je že namenila restavriranju svojega gradiča v Norfolk. No — boste rekli — v tem primeru pa je kraljica res pogumna, da si upa pod razdrapano prekrivalo. Nikar ne bodite tako prepričani v idealizem in načelnost britanske kraljice: sklenila je namreč, da bo odslej njena nerestavrirana rezidenca odprta občinstvu!

sko konferenco o energiji. Davignon je izjavil, da bo do te konference verjetno prišlo v določenem roku. Zanimivo je tudi, da je pri tem predsednik izvršnega odbora AIE pomnil, da so bili na seji predloženi razni načrti, med katerimi tudi ameriški, ki zadeva sklep o minimalni ceni za uvoz petroleja. Ni pa šlo — je dejal Davignon — za edini pomemben predlog, ki pa jih bomo mi preučevali z vso pozornostjo.

Kot je znano, so ameriški predlogi na pariškem zasedanju naleteli na številne ovire ter so praktično propadli. Tudi Davignon je dejal, glede Kissingerjevih predlogov, da je treba upoštevati različne možnosti držav. «Ko gre za razvoj novih energijskih virov — je dejal — je potrebno uskladi energetske politike vseh držav na tem področju. To je

TRŽAŠKI DNEVNIK

FINANČNI INTENDANT ZAVRNIL PRIZIV PROF. SAMA PAHORJA

Komu pravzaprav plačujemo davke: državi ali zasebnim ustanovam?

Dr. Licciardello trdi, da davčna izterjevalnica ne spada med javnopravne organe oblasti - Če je tako, ali smo sploh dolžni plačevati davke?

Naši bralci se gotovo še spominjajo, da je davčna izterjevalnica pred časom ustavila postopek rubeža proti prof. Samu Pahorju, ki je medtem slednji vložil priziv na finančno intendaturo, katero je spet opozoril na grobe kršitve 5. člena posebnega statuta, priloženega londonski spomenici o soglasju, do katerih je prišlo v celotnem postopku glede spora med prof. Samom Pahorjem, ki je zahteval zavrnitev tega člena izhajajoče pravice pripadnika slovenske narodne skupnosti (uradne dokumente tudi s slovenskim prevodom), in organi davčne izterjevalnice, ki se jim je zde-

lo, da ne smejo sprejeti plačila v zameno za dvojezično potobnico. Tržaški finančni intendant dr. Licciardello je sedaj izrekel svojo, v celoti negativno sodbo o tem Pahorjevemu prizivu ter dejansko vabi organe davčne izterjevalnice, naj nadaljujejo z rubežem.

Toda to, kar preseneča, ni toliko negativno stališče finančnega intendanta, kolikor navidezno pravni argument, s katerim pobija zahtevo prof. Sama Pahorja. V bistvu trdi finančni intendant sledeče: peti člen «tako imenovane londonske spomenice» zadeva javne uprave in oblasti, ne pa davčne izterjevalnice, ki jo po nalogu opravlja posvema zasebna ustanova, v tržaškem primeru mestna hranilnica. Za finančnega intendanta je torej zahteva prof. Sama Pahorja brezpredmetna, češ da ne gre za odnos do javne oblasti.

Dokument, s katerim finančni intendant zavrača tezo prof. Pahorja, je sicer dolg in zapleten, toda edini argument ostaja ta, ki smo ga pravkar navedli. Ni treba posebej poudariti nezaslišanosti te navidezno pravne argumentacije, po kateri naj bi plačevali davke zasebni ustanovi. Po tej logiki bi torej sploh ne bili prisiljeni plačevati davkov, saj je znano, da slonijo odnosi med zasebniki na načelih pogodbenega sporazumevanja, ne pa na prisili. Tudi vrbaci na strehi čivkajo, da plačujemo (v Italiji in povsod na svetu) davke državi in javnim oblastem, pri nas pa, po zadnji reformi, samo državi. Če slednja potjerja izterjevanje davčnih zavezanim ustanovam, potem velja, da te nastopajo pač v imenu države, saj se ne poslužujejo zamen tudi državnih organov prisile, kot so policija, karabinjerji in sodstvo!

Zaradi kronike bomo na kratko obnovili poučni odgovor finančnega intendanta. Najprej ugotovljamo, da je mestna hranilnica le «javnopravni kreditni zavod gospodarskega značaja, ki nastopa kot poverjenik za javno storitev, ker pač izterjuje davke sredne davke in iz tega prihaja do sklepa, da «davčne karte, potobnice, sporočila o zamudi, zapisniki o rubežu» ne spadajo med javne akte.

Finančni intendant dokazuje nadalje v svoji razsodbi, da je kljub temu davčna izterjevalnica mestne hranilnice poslala 9. septembra 1974 Samu Pahorju dvojezično davčno kartico in da je prof. Samo Pahor tedaj pošteno plačal 3 obroke davkov. Znano je, da je prof. Pahor hotel plačati tudi ostale davke s pošto polnomočno, a mu pošta (ki ni «zasebna ustanova») ni hotela sprejeti slovensko izpolnjene polnomočnice. Finančni intendant se zaveda, da bi se moral tu ugrizniti za jezik, zato pa trdi, da «ne izhaja, da bi poštini uradi sistematično zavračali polnomočnice v slovenskem jeziku» in se pri tem sklicuje na primer, da je obrok za avgust 1974 prof. Samo Pahor vendarle plačal s slovensko pošto polnomočnico. Finančni intendant nadalje trdi, da je rubež pri prof. Samu Pahorju potekal ob prisotnosti slovenske govorečega uradnika. Tega, resnici na ljubo, ni prof. Pahor nikoli zanimal, saj

je izterjevalcem do zadnjega ponujal bančni ček in zahteval slovensko izpisano potobnico.

Finančnemu intendantu se, končno, zdi, da je davčna izterjevalnica v mejah možnega ugodila zahtevam prof. Pahorja, «kljub temu, da ne spada med upravne oblasti, ki so dolžne občeati z manjšinsko etnično skupnostjo v njihovem jeziku».

Javne oblasti so torej dolžne občeati s pripadniki slovenske narodne manjšine v slovenscini. Tako trdi tudi finančni intendant dr. Licciardello (čeprav omejeno za «javne oblasti» in ne za mestno hranilnico), ki je pa tako nedosleden, da je sporočilo o svojem sklepu poslal prof. Samu Pahorju samo v italijanscini. Morda pa finančni intendant v Trstu tudi sebe in svoj urad ne pršteva med «javne oblasti», pač pa med zasebne. Če je tako, kakšno vlogo pa sploh naj ima njegov sklep?

Pismo uredništvu

Čemu nova molilnica v Sestljani?

Domačini iz Sestljane so se obrnili na nas s prošnjo, da bi objavili naslednjo vest:

Sesljsanski domačini smo z ostoplostjo in zgražanjem zvedeli, da nameravajo občinska in cerkvena oblast postaviti na ograjenem dvorišču slovenske osnovne šole in slovenskega otroškega vrta montažno barako, ki naj bi jo pripeljala iz Oreha, kjer je že opuščeno begunsko taborišče. Ta baraka naj bi služila v bogoslužne namene.

Vprašujemo se, komu naj bi ta neokusna baraka služila. Slovenski in italijanski verniki v Sestljani že razpolagajo z daleč naokrog znano romarsko cerkvijo sv. Jožefa, ki je le dve minuti hoda oddaljena od sesljskega središča, oziroma trga. Cerkev je sredi lepega borovega gozda in dostop do nje je popolnoma varen po lepi pešpoti. V ekumeničnem duhu se shajajo v tej cerkvi slovenski in italijanski verniki že mnogo desetletij. Ne razumemo, zakaj si je neka majhna skupina ljudi, ki se je v našo lepo vas priselila šele v zadnjih letih iz najrazličnejših krajev države, odločila, da zahteva zase popolnoma ločeno cerkev, čeprav neokusno, vendar razsično znanje kar sprejemljivo rešitev neekumeničnega hotenja.

Mislimo, da bi molitev k skupnemu Bogu pod streho skupne starodavne cerkve, ki so jo zgradili slovenski tlačarji devinskih knezov, ne smela teh novih verskih odločitev od njihovih verskih dolžnosti. Zato se odločno upiramo postaviti nove molilnice na šole v Sestljani, in to iz verske ekumenične, šolsko didaktične, etetske in končno zakaj ne, tudi narodnostnih razlogov.

Slovenski verniki iz Sestljane

NA POTI DEMOKRATIZACIJE ITALIJSKE ŠOLE

Deset milijonov staršev bo v nedeljo volilo predstavnike v šolske svete

Volitve zadevajo vrtnice in osnovne šole - KPI poziva na čim večjo udeležbo

RIM. 7. — Nad deset milijonov staršev bo v nedeljo volilo svoje predstavnike v razredne in okoliške svete osnovnih šol in vrtnice, to je v osnovne svete, ki jih predvidevajo pooblaščen odloki za šolstvo. Če računamo, da je v vrtnic in osnovnih šolah okrog pet milijonov šolarjev, je verjetno, da se bo volitev udeležilo okrog deset milijonov staršev, saj pričakujejo, da se bodo slednji zavedali pomena, ki ga ima vsoka udeležba na volitvah.

Sveti didaktičnih okolišev imajo nekoliko večje pristojnosti: med drugim obdobje proračunov in obračunov okoliša in nabave novih didaktičnih pripomočkov za modernizacijo šole. Svet bo moral izreči svoje mnenje o sestavi razredov in o urniku.

V zvezi z nedeljskimi volitvami je vodstvo KPI objavilo sporočilo, v katerem poudarja, da bodo dijaki, starši, učitelji in profesorji ter posamezne osebe končno imeli možnost, da posežejo v šolsko življenje. S svojimi pobudami in aktivno prisotnostjo — trdi vodstvo KPI — bodo lahko pripomogli k dejanski demokratizaciji šole, k rešitvi še nerešenih vprašanj in k dejanski reformi šole.

Pripravljalna razprava je pokazala — nadaljuje dokument — kakšno se možnost za preobrazbo šole. V zaključku vodstvo KPI poziva starše, naj se v čim večjem številu udeležijo volitev, saj je vsak zgubljen glas podpora fašistom in ti-

stim nazadnjaškim silam, ki so privedle šolo na današnjo stopnjo. V vseh šolah, kjer bodo volišča, bo po ministrom navodilu v ponedeljek pouk odpadel, da bo šteje glasov končano čimprej.

Portugalska vojska pripravlja ustavo

LIZBONA. 7. — Sinoči je kapetan Vasco Lourenco izjavil, da bo v kratkem objavljena zakonodaja, ki bo definirala «revolucionarni proces» za Portugalskem ter skrbela za njegovo obrambo. Glasnik «Gibanja oboroženih sil» je še dodal, da je v pripravi skupna politična platforma, ki jo bo gibanje predložilo političnim strankam.

Kapetan Lourenco je podel to izjavo po 12-urnem zasedanju 200 članikov treh zborov vojske, ki so se zbrali na sestanku pod predsedstvom predsednika republike generala Costa Gomesa. Na sestanku so obravnavali vprašanja političnih in drugih razmer na Portugalskem, odnos oboroženih sil do tega razvoja, proces «kolonizacije» itd. Glasnik «Gibanja oboroženih sil» (ki je pred nekaj dnevi izjavil, da bo vojska v primeru zmage desničarskih sil na volitvah strla vsak poskus vračanja v preteklost) je izjavil, da je politična kriza, od katere je prišlo v prejšnjih dneh, sedaj že mimo.

NA ŽELEZNIŠKI PROGI VERONA-ARONA

Sto milijonov lir plen drznega napada na vlak

Roparji so se polastili dveh poštinih vreč, v katerih je bila izdatna vsota

NOVARA. 7. — Sto milijonov lir je plen drznega roparskega napada na krajevni vlak Novara-Arona. Štirje banditi so z orožjem v roki prisilili uradnika poštne vagona, da sta jim izročila poštne vreči z dragocenostmi. Nato so povlekli za alarmno ročico in pobegnili z avtom, v katerem jih je čakal pajdaš s prigrizanim motorjem. Policija in karabinjerji so takoj postavili cestne bloke na vseh cestah med Verono in Arono, iskanje drznih roparjev je bilo doslej brezuspešno.

Manjkalo je nekaj minut do pol petih, ko je krajevni vlak odjehal z železniške postaje v Veroni. Nekaj sekund prej so v vagon planili štirje roparji, ki so se delali, kot da bi skoraj zamudili vlak. Sprito zgodnje ure sta bila v vlaku poleg osebja le železničarja, ki sta se po službi vračala domov. Ko se je vlakovožja, 29-letni Giuseppe Pecora približal potnikom in jih vprašal za vozovnice, sta dva izvezla samokres in brzostrelko in mu ukazala naj se ne gane. Druga dva pa sta medtem z orožjem v roki prisilila strojevodjo, da ustavi vlak. Banditi so se nato s talci podali v poštne vagon, kjer so zvezali svoje žrtve, se polastili vreč z dragocenostmi in stekli do avta, v katerem jih je čakal pajdaš. Možakar je ves čas sledil vlaku, saj prvi del proge teče ob pokrajinskih cestah.

Kot rečeno so karabinjerji in policija postavili cestne bloke na vsem področju, komaj so železničarji dali alarm. A iskanje drznih roparjev je bilo doslej brezuspešno, čeprav niso banditi imeli veliko časa na razpolago, da bi se oddaljili.

Spadaccia o vprašanju splava

Zakrknjeni sodni krogi rešujejo družbena vprašanja s slepo represijo

RIM. 7. — Rimski večerni list «Momento Sera» je v svoji današnji številki objavil dolgo pismo, ki ga je uredništvu poslal iz zaporaj tajnik radikalne stranke Gianfranco Spadaccia. Kot je znano je list začel kampanjo za osvoboditev radikalnega tajnika, kateri se je doslej pridružil vrsta vidnih osebnosti. Med drugimi tudi socialistični tajnik Francesco De Martino.

V svojem pismu rimskemu večerniku se Spadaccia uvodoma zahvaljuje kolegom za izkazano podporo. Marsikdo morda ne ve — piše tajnik radikalcev — da zakon ne predpisuje obveznega zapornega naloga za tiste, ki so obtoženi sodelovanja pri splavu. Očitno je zato — nadaljuje pisec — da imata zaporna naloga zame in za Adele Faccio razbit politični pečat, kar je tudi potrdilo dejstvo, da je sodnik zavrnil najino zahtevo po začasni svobodi.

Spadaccia nadalje ugotavlja, da utemeljitev, s katero je sodnik zavrnil njegovo zahtevo po začasni svobodi, jasno dokazuje, da so določeni krogi hoteli zaostriiti do skrajnosti politični spopad okrog vprašanja prekinitve nosečnosti. To dokazuje tudi dejstvo — nadaljuje tajnik radikalne stranke — da pristojne oblasti zatisnejo eno oko in največkrat tudi obe nad pojavom skrivnih slavnosti pri «mazačih». Edina naša krivda je — zaključuje — da smo prebili zid molčečnosti in smo nudili ženskam možnost splava z zdravniškimi jamstvom.

Poleg Spadacciavega pisma «Momento Sera» objavlja v zvezi z aretacijo radikalnega tajnika vrsto izjav vidnih politikov. Tako socialistični poslanec Claudio Signorile poudarja, da so vsi kazenski ukrepi izrazit dokaz, kako je v Italiji še danes nekdo lahko kaznovan zaradi svoje miselnosti. Sklep, da se zavrne Spadacciava zahteva po začasni svobodi, pa kaže, da nazad-

Znani grški brodar Aristotile Onassis je od včeraj na zdravljenju v ameriški kliniki v Neuillyju pri Parizu. Priletni letenec naj bi bohehal za miastenijo, zelo redkim obolenjem, ki preprečuje krčenje mišic. Najbolj izpostavljene obolenju so očesne in ustne mišice. Na sliki A. Onassis se vidno zdelan odpravlja v kliniko